

► **NORSKÉ FONDY SE VRACÍ, PODPOŘÍ STOVKY PROJEKTŮ** str. 2

- ROZHOVOR: **KOMUNITNÍ ENERGETIKA MÁ SMYSL** str. 6
- PŘENESTE SE DO DOBY **KLOSTERMANNOVY ŠUMAVY** str. 16
- **OCEÁN STOUPÁ. JAK PŘESTĚHOVAT VESNICI** str. 30

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

pomalu se loučíme s odcházejícím rokem. Věřím, že pro vás byl rokem dobrým.

Konec roku nemusí být pouze ve znamení loučení. Zpět jako dobří holubi se vracejí Norské fondy, které podpoří další užitečné projekty v oblasti životního prostředí. Tak se těšíme, co nám norský ježíšek Julenissen nadělí.

Svátky jsou časem, kdy by lidé měli být více spolu, scházejí se nejen u večere, navštěvují se nebo se jen potkávají u stánků se svačákem. V prosincovém vydání se věnujeme komunitní energetice. Mnohé obce či samosprávy ji již provozují, byť jsou stále především průkopníky. Ale někde už si může člověk usmažit řízek na sporáku, který napájí energie ze solárních panelů na úřadě. O výhodách komunitní energetiky jsme se bavili s energetickým manažerem obce Brumovice, kde to pořádně rozjeli a plány do budoucna mají velké a zdaleka přesahující horizont jedné obce.

Nevěnujeme se pouze energetice, jako již tradičně představujeme úspěšné projekty. V Jesenici u Prahy vytvořili zelenou páteř kolem místního potoka, kolem kterého se místní občané mohou procházet a pozorovat, jak si příroda bere zpět dříve zanedbané území.

Druhý úspěšný projekt nás zavede na Šumavu do dob spisovatele Klostermanna, který tak úžasně a citlivě popsal tento dříve zapomenutý kout, že se to dá číst i dnes. Vznikla expozice, která je umístěna, jak jinak, na jedné ze šumavských samot. V zimě není otevřená, protože dostat se k ní není jen tak.

Hned celý věrtel úspěšných projektů je spojen s oceněním Adaptterra Awards. Vybrali jsme z mnoha povedených těch několik, které vznikly i díky dotační podpoře. Toto a mnoho dalšího najdete v prosincovém čísle.

Přeji vám i vašim blízkým šťastné a veselé Vánoce a všechno nejlepší do nového roku.

JAN RÖDLING
šéfredaktor

Program Norských fondů se vrací, pomůže s inovacemi v ochraně ekosystémů a biodiverzity

Slavnostní podpis Memoranda o porozumění mezi Českem, Norskem, Islandem a Lichtenštejnskem v listopadu 2025 **oficiálně zahájil implementaci Fondů EHP a Norska pro období 2021–2028.**

Státní fond životního prostředí ČR se již podruhé stal zprostředkovatelem programu životního prostředí, který získá podporu z Norských fondů. Mezi priority nově připravovaného programu navrhuje zavádění inovací v ochraně ekosystémů a biodiverzity, rozvoj mezinárodní spolupráce i podporu pilotních projektů zaměřených na CCS technologie.

„Fondy EHP a Norska představují pro Česko významný zdroj podpory v ochraně životního prostředí a adaptace na změnu klimatu. Z Norských fondů budeme mít k dispozici 30 milionů eur; projekty budou

také kofinancovány z prostředků SFŽP ČR v hodnotě 5,3 milionu eur. Memorandum o porozumění mezi Českem a Norskem potvrzuje náš společný závazek pokračovat v této úspěšné spolupráci a dále rozvíjet sdílení zkušeností a znalostí v oblasti zlepšování kvality ovzduší, ochrany vodních zdrojů a posílení biodiverzity. Tento rámec zároveň přirozeně doplňuje agendu Ministerstva životního prostředí zaměřenou na posílení odolnosti ekosystémů, podporu inovací a udržitelný rozvoj na národní i mezinárodní úrovni,“ uvádí ministr životního prostředí Petr Hladík.

Hlavním cílem Fondů EHP a Norska, které financují projekty v patnácti příji-

Foto: archiv SFŽP ČR

PARK U VODY OCENĚN GRAND PRIX ARCHITEKTŮ

Pražská část Holešovice si užívá svůj upravený městský park umístěný v atraktivním prostředí na prahu Trojské kotliny. Dříve zpustlé místo na břehu Vltavy mezi holešovickým přístavem a mostem Barikádníků se proměnilo k nepoznání. Park U Vody návštěvníkům nabízí možnost rekreace, sportu, setkávání i koupání. Původní nevzhledné místo po bývalém odtahovém parkovišti, ohraničené vysokou protipovodňovou zdí a rezavým plotem, se proměnilo v novou krajinu.

Městská část vytvořila zadání urbanisticko-krajinářské soutěže. Zvítězil v ní návrh ateliéru YYYYY. Letos na podzim získal park U Vody ocenění Grand prix architektů v kategorii Krajinářská architektura 2025. Vznikl i díky významné podpoře z Norských fondů v rámci programu Životní prostředí, ekosystémy a změna klimatu.

macích státech, je snižování hospodářských a sociálních rozdílů v Evropě a posilování mezinárodní spolupráce. V Česku podporují projekty v oblastech jako životní prostředí, věda a výzkum, zdraví, kultura, vzdělávání či ochrana lidských práv již od roku 2004, kdy jsme vstoupili do Evropské unie. Během tří již dokončených dotačních období bylo v Česku podpořeno několik tisíc úspěšných projektů a bilaterálních iniciativ.

Státní fond životního prostředí ČR je zprostředkovatelem programu životního prostředí Norských fondů od dotačního období 2014–2021. V tomto období se též stal iniciátorem k založení tzv. Green Hub, který rozšířil mezinárodní spolupráci také na další přijímací státy.

„Především období programu Norských fondů považujeme za velmi úspěšné a těší nás, že implementace programu byla znovu svěřena Fondu. Pozitivní hodnocení jsme zaznamenali nejen od našich kolegů z Norské environmentální agentury, která bude i nadále partnerem programu, ale také od zástupců z dalších přijímacích států. Ti dokonce projevíli zájem nejen o výsledky našich projektů, ale zájímají je i možnosti bližší spolupráce,“ říká Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

Příprava programu je v plném proudu

„V tuto chvíli již aktivně vyjednáváme o zaměření a cílech nového programu životního prostředí. V uplynulých letech byl program velmi různorodý. V novém období bychom rádi Norské fondy alokovali na užší okruhy témat a více podpořili bilaterální spolupráci na projektech,“ vysvětluje Ivo Marcin, ředitel Sekce strategie Fondu a mezinárodní spolupráce. „Významným přínosem Norských fondů bylo zavádění inovací do oblasti ochrany ekosystémů a biodiverzity. Na tyto úspěšné výzvy bychom rádi navázali. Nově je otevřená diskuse o možnosti podpory technologií zaměřených na zachytávání, transport a ukládání oxidu uhličitého, kde by bylo možné čerpat norské zkušenosti,“ přibližuje očekávané zaměření programu.

Jednání o programových prioritách budou probíhat mezi Státním fondem životního prostředí ČR a jednotlivými mezinárodními partnery v následujících týdnech. „S ohledem na termíny jednotlivých kroků na naší a donorské straně přepokládáme, že k podpisu dohody o programu dojde v druhé polovině příštího roku. Pokud bude vyjednávání pokračovat dle našich předpokladů, první výzvy z Norských fondů bychom rádi otevřeli na konci roku 2026. Připravena bude také výzva z přidruženého Bilaterálního fondu, která umožní rozvoj česko-norské spolupráce,“ uzavírá Petr Valdman. Aktuální informace o přípravě programu můžete sledovat na sociálních sítích Facebook a Instagram.

Úspěšné podpořené projekty

Státní fond životního prostředí ČR je zprostředkovatelem od roku 2017, kdy mu byla svěřena administrace programu životního prostředí pro Fondy EHP a Norska 2014–2021. Doposud bylo zrealizováno 165 projektů v oblasti ochrany vod, ovzduší, adaptace na změnu klimatu a ochrany biodiverzity a ekosystémů. Mezi projekty bylo rozděleno téměř 900 milionů korun. ●

► Nejen semináře, ale i bezplatné poradenství pro domácnosti.

Rozšiřuje se podpora energetického poradenství

Probíhající výzva MŽP č. 16/2025, financovaná z Národního plánu obnovy, nově umožní posílit podporu energetického poradenství pro širokou veřejnost. **Poradci budou moci poskytnout zdarma veřejnosti vedle osvětových seminářů i osobní, telefonické a e-mailové konzultace. Alokace výzvy byla navýšena na 140 milionů korun.**

Foto: Shutterstock/Gumbariya

„Energetické poradenství musí být dostupné, důvěryhodné a odborně kvalitní. Jen tak přesvědčíme veřejnost, že cesta k úsporám i modernímu a šetrnému bydlení je zvládnutelná. Proto jsme navýšili podporu energetického poradenství, které pomůže lidem i samosprávám najít správná řešení energetických úspor jejich budov. Tím ochráníme rozpočty domácností, zvýšíme kvalitu bydlení a snížíme dopady na životní prostředí,“ řekl ministr životního prostředí Petr Hladík.

Nová kontaktní poradenská místa naváží na činnost energetických a konzultačních středisek EKIS s pevně stanovenými pravidly a podmínkami, aby veřejnost získávala kvalitní a relevantní informace o možnostech energetických úspor a přínosech využívání obnovitelných zdrojů energie.

Každý z poskytovatelů bezplatného poradenství, podpořeného z prostředků Národního plánu obnovy, musí být zaregistrován v registru poradců Státního fondu životního prostředí ČR. Zároveň musí mít zřízení provozovny, kde bude služby veřejnosti poskytovat, a to minimálně jeden pracovní den týdně v odpoledních hodinách. Konzultace bude poskytovat i telefonicky na lince zřízené speciálně k tomuto účelu. Písemné dotazy bude poradce povinen zodpovědět nejpozději do 14 dnů.

Nový systém energetického poradenství bude sloužit jako základní stavební kámen pro nastartování renovační vlny budov v Česku.

Posílena bude rovněž již probíhající podpora osvětových seminářů zaměřených na energetické úspory obytných budov. Cílem je zvýšit informovanost veřejnosti a motivovat vlastníky budov ke komplexním renovacím.

Nový systém energetického poradenství bude sloužit jako základní stavební kámen pro nastartování renovační vlny budov v Česku. Pomůže domácnostem i samosprávám najít správná řešení energetických úspor jejich budov, ochrání veřejné rozpočty i rozpočty domácností, zvýší kvalitu bydlení a ruku s tím i snížit dopady na životní prostředí. ●

► Pražské vodárny **spustily fotovoltaickou elektrárnu** a chystají další

Na patnácti vodárenských objektech po celém území hlavního města a v Káraném se objeví fotovoltaické elektrárny, které budou vyrábět elektřinu určenou ke spotřebě přímo v zařízeních.

Pražská vodohospodářská společnost uvedla do provozu novou fotovoltaickou elektrárnu na vodojemu Kopanina v Praze 5. Projekt je součástí první etapy instalace fotovoltaických elektráren na objektech vodohospodářské infrastruktury hlavního města Prahy. Cílem je snížit energetickou náročnost provozů a podpořit udržitelné hospodaření s energiemi.

Výstavba FVE Kopanina navazuje na strategii vodařů v oblasti environmentální odpovědnosti a efektivního využívání obnovitelných zdrojů energie. Elektrárna s celkovým výkonem 273,7 kWp má roční výrobu elektřiny odhadovanou na 265,5 MWh, což pokryje až 49 % roční spotřeby daného areálu. Instalace přispěje ke snížení emisí CO₂ přibližně o 228 tun ročně.

Celkové investiční náklady činily necelých 17,3 milionu korun, z čehož je téměř 40 % hrazeno z dotace Modernizačního fondu. Program je financován ze systému Evropské unie pro obchodování s emisemi. Elektrická energie vyrobená z FVE se primárně spotřebuje v daném areálu, přetoky jsou pak formou sdílení využity v areálu Ústřední čistírny odpadních vod Praha.

„Dlouhodobé plány počítají s několika etapami realizace FVE s investičními náklady jednotlivých

Foto: Pražská vodohospodářská společnost

etap v rozmezí 150–300 milionů korun. V cílovém roce 2030 plánujeme instalaci FVE na sedmdesáti objektech vodohospodářské infrastruktury s celkovým výkonem téměř 19 MWp a roční produkcí necelých 19 GWh elektrické energie,“ uvedl Pavel Válek, předseda představenstva Pražské vodohospodářské společnosti.

První etapa projektu zahrnuje devět pilotních FVE umístěných na čerpacích stanicích a vodojemech s celkovým výkonem 1,6 MWp a roční výrobou přibližně 1,5 GWh. Dokončení výstavby této etapy je plánováno do konce roku 2025.

Další etapy se zaměří na areály s větší využitelnou plochou pro instalaci solárních panelů. Díky systému sdílení energie bude možné přebytečnou výrobu využívat v provozech s vyšší spotřebou, především na ústřední čistírně vod.

„Na Kopanině jsme spustili jednu z devíti solárních elektráren, které vznikají v rámci první etapy projektu a jsou významným krokem k energetické soběstačnosti a ekologizaci provozu vodohospodářské infrastruktury v Praze. Projekt naplňuje cíle udrži-

telného rozvoje a přispívá ke snižování uhlíkové stopy hlavního města,“ doplnil radní pro oblast infrastruktury Michal Hroza.

„Pražská vodohospodářská společnost ukazuje, že i tradiční městské firmy mohou jít příkladem v moderním a úsporném hospodaření s energií. Fotovoltaika na vodojemu Kopanina je další krok k tomu, aby město vyrábělo víc vlastní energie a méně platilo za elektřinu odjinud,“ uvedl pražský primátor Bohuslav Svoboda. ●

► Pardubický kraj podporuje **komunitní energetickou spolupráci**

Pardubický kraj ve spolupráci s Regionální rozvojovou agenturou Pardubického kraje se pustil do nového tématu – komunitní spolupráce v oblasti energetiky.

Zájem o tuto spolupráci vyšel přímo od obcí regionu Moravskotřebovska a kraj na tuto poptávku reagoval, protože tím může podpořit iniciativu, která přímo odráží potřeby místních komunit a přináší konkrétní přínosy pro rozvoj regionu.

Tato aktivita se navíc vhodně potkala s výzvou z Národního plánu obnovy na

vytvoření Akčního plánu pro udržitelnou energii a klima (SECAP+), což umožnilo propojit komunitní spolupráci s konkrétními dotačními možnostmi. Projekt SECAP+ má jasné cíle a přínosy: podporuje trvalou udržitelnost života, přírody a hospodaření, směřuje k částečné nebo úplné energetické nezávislosti území Moravskotřebovska

a pomáhá snižovat provozní náklady obcí s výhledem na jejich budoucí ekonomický profit.

Realizaci opatření vyplývajících z SECAP+ by mohli významně podpořit nově vznikající regionální energetičtí manažeři Pardubického kraje. „Regionální energetičtí manažeři budou klíčovými odborníky, kteří pomohou obcím nejen na Moravskotřebovsku, ale v celém Pardubickém kraji snižovat náklady, zvyšovat energetickou efektivitu a realizovat konkrétní projekty v oblasti udržitelné energie. Tento krok je důležitý pro dlouhodobý rozvoj a soběstačnost našich komunit,“ uvedl Martin Netolický, hejtmán Pardubického kraje. ●

► MŽP podpoří rozvoj **energetických společenství**

Ministerstvo životního prostředí společně se Státním fondem životního prostředí ČR spouští **nový dotační titul z programu KOMUNERG, který usnadní rozvoj energetických společenství a podpoří investice do obnovitelných zdrojů energie.**

Na projekty zaměřené na výrobu a sdílení zelené elektřiny v rámci komunit půjde jedna miliarda korun z Modernizačního fondu, který je financován ze systému Evropské unie pro obchodování s emisemi. Stejný objem prostředků je připraven pro případ, že zájem přesáhne vyhrazenou alokaci.

Podpora komunitní energetiky je klíčová pro posílení energetické soběstačnosti obcí a regionů, snížení emisí skleníkových plynů, ale i zapojení občanů do rozhodování o energetické budoucnosti.

„Energetická společenství umožňují sdílet výhody obnovitelných zdrojů přímo v místě výroby a přinášejí významné ekonomické i sociální benefity pro místní komunity. I proto jde na investice do projektů energetických společenství z Modernizačního fondu jedna miliarda korun. Stejný objem prostředků máme nachystaný pro případ, že zájem společenství přesáhne vyhrazenou alokaci,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík.

Vyhlášená výzva KOMUNERG č. 1/2025 navazuje na stamilionovou investici z Národního plánu obnovy, která v minulém roce přispěla ke vzniku 55 nových energetických společenství. „Naší snahou je položit základy fungující komunitní energetiky u nás. Aktuální nabídka na financování konkrétních komunitních projektů z Modernizačního fondu pomůže přetavit

vize energetických společenství do reálných projektů,“ doplňuje ministr Hladík.

Energetická soběstačnost na dosah obcí i občanů

Výzva je adresována všem energetickým společenstvím. Jejím cílem je podpořit projekty, které povedou k výrobě a maximálnímu využití obnovitelné elektřiny přímo v místě jejího vzniku.

„Poskytnuté prostředky mohou energetická společenství použít na instalaci různých typů obnovitelných zdrojů energie, fotovoltaických, větrných nebo bioplynových elektráren, bateriových úložišť, ale také do měřících a řídicích systémů, dobýjecí infrastruktury pro elektromobily či na projektové přípravy,“ přibližuje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Podpora je nastavena pružně: lze ji využít formou dotace, zvýhodněného úvěru se splatností 5 až 10 let nebo kombinací obou nástrojů, přičemž podíl vlastního financování musí činit alespoň 10 % celkových výdajů na projekt. Podpora je určena pro projekty realizované na území maximálně tří sousedících obcí s rozšířenou působností nebo na území hlavního města Prahy.

Příjem žádostí se otevírá 15. prosince 2025 a bude probíhat do 31. prosince 2027, případně do vyčerpání zásobníkové alokace.

Energetická společenství jako součást energetické transformace Česka

Rozvoj komunitní energetiky je součástí úsilí Česka o transformaci a decentralizaci energetiky. Energetická společenství představují příležitost, jak využívat lokální obnovitelné zdroje a vzájemně sdílet vyrobenou elektřinu mezi svými členy – obcemi, podniky i domácnostmi. Díky tomu mohou komunity výrazně snížit své účty za energii, omezit závislost na centrálních dodávkách a chránit se před cenovými výkyvy na trhu.

Aktivní roli v efektivním nastavení komunitní energetiky hraje Platforma pro zakládání energetických společenství, jejíž vznik iniciovalo ministerstvo v loňském roce.

„Vyhlášení první výzvy na podporu investic do komunitní energetiky je dalším úspěšným krokem Ministerstva životního prostředí k zajištění našich domácích zdrojů energie na místní úrovni. Program KOMUNERG podpoří výrobu elektřiny z různých, vzájemně se doplňujících obnovitelných zdrojů spolu s ukládáním a řízením její spotřeby. Tím vytvoří základy lokální energetické bezpečnosti. Oceňujeme, že podpora kombinující dotace a úvěry je nastavena na míru vznikajícím energetickým společenstvím, jejichž nezisková povaha zároveň znamená, že veřejné finance neodtečou z regionů pryč ve výplatách dividend,“ říká Ondřej Pašek, vedoucí dotační pracovní skupiny UKEN.

„Každé nové energetické společenství posiluje soběstačnost a odolnost regionu. Z obnovitelných zdrojů se tak stává nejen ekologická, ale i ekonomicky a strategicky výhodná investice do budoucnosti,“ uzavírá ministr Petr Hladík. ●

► **Ekologizace železnic může začít: Kraje se mohou hlásit v druhém kole výzvy o celkem 15 miliard z Modernizačního fondu**

Státní fond životního prostředí ČR otevřel **1. prosince 2025 druhé kolo výzvy TRANSGov č. 1/2024** na pořízení moderních bezemisních vlaků, v němž rozdělí 15 miliard korun.

Podat žádost o dotaci mohou dopravci z devíti krajů, jejichž projektové záměry uspěly v prvním kole. Investice je hrazena z Modernizačního fondu, financovaného ze systému Evropské unie pro obchodování s emisemi.

Kraje, jejichž projektové záměry uspěly v prvním kole výzvy TRANSGov 1/2024, uzavřou před podáním žádosti o dotaci s dopravci smlouvu o veřejných službách obsahující závazek dopravce pořídit a provozovat nová vozidla podpořená dotací. V případě, že kraje nebudou využívat externí dopravce, sjednají smlouvu o pořízení vozidel napřímo. Do druhého kola výzvy poté podají žádost dopravci pověřeni ze strany krajů provozováním uvedených tratí, případně samy kraje, pokud nebudou využívat externí dopravce.

„Podpořené ekologické vozy určené pro přepravu cestujících musí být vybaveny moderními technologiemi, jako jsou třeba prostředky bezdrátové komunikace, zásuvky pro dobíjení drobných elektronických zařízení a přenosných počítačů v dostatečném počtu, elektronický vizuální a akustický informační systém pro poskytování informací či klimatizace. Nové soupravy budou sloužit ve veřejné dopravě v souladu s předloženým projektovým záměrem po celou dobu životnosti, tedy minimálně třicet let,“ říká ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Konečná výše podpory může dosáhnout až 70 % celkových způsobilých výdajů, nesmí však

překročit výši dotace požadované v projektovém záměru předloženém v prvním kole výzvy. Poskytnuté prostředky jsou určeny přímo na pořízení nových elektrických vozů. Uznány budou výdaje, které vznikly a byly uhrazeny po datu vyhlášení prvního kola výzvy.

„Kraje se souhlasným stanoviskem SFŽP ČR z prvního kola musí prostřednictvím svých dopravců podat žádosti nejpozději do konce příštího roku. Pokud tak neučiní, budou jejich projektové záměry považovány za ukončené. Nevyčerpané finanční prostředky pak nabídneme dalším zájemcům podle pořadí, ve kterém se umístily v prvním kole výzvy,“ vysvětluje Petr Valdman.

Příjem žádostí bude pro dopravce a kraje se souhlasným stanoviskem SFŽP ČR otevřen do 31. prosince 2026. Pokud se vyhrazená alokace nevyčerpá, budou k podání žádosti vyzváni další žadatelé podle umístění v seznamu projektů v prvním kole výzvy. Své žádosti mohou poté podat do 31. března 2027. ●

ENERGETICKÝ MANAŽER: KOMUNITNÍ ENERGETIKA MÁ SMYSL, MUSÍ SE DĚLAT VE VELKÉM

V rozhovoru s **Danielem Ullmannem**, energetickým manažerem obce Brumovice a zapáleným zastáncem komunitní energetiky, jsme se bavili o **výhodách i nevýhodách sdílení energie na komunitní úrovni** a také o tom, co všechno dělají a chystají v Brumovicích, vinařské obci na Břeclavsku.

Mohl byste se na úvod čtenářům představit? Co děláte a za co jste zodpovědný?

V současné době dělám ředitele příspěvkové organizace Energetická Brumovice. Ta má za úkol řešit veškeré energetické potřeby obce Brumovice, všechny projekty na snížení energetické náročnosti obecních budov, výstavbu obnovitelných zdrojů, technický dozor, vedení energetického managementu a také výběr dodavatelů energií pro obec. Nemám kompetenci uzavírat smlouvy, tam je rozhodování na zastupitelstvu a radě, ale jsem poradní hlas. Zároveň dělám podobné služby i pro několik okolních obcí a jsem energetickým koordinátorem místní akční skupiny Hustopečsko, kde pomáhám obcím s jejich energetickými potřebami. Kromě toho jsem předsedou nově založeného energetického družstva Hotař, které vzniklo díky dotaci z Národního plánu obnovy. V energetice mám zhruba 25 let praxe.

Jaký byl prvotní impuls, že jste se v Brumovicích začali věnovat energetice v tak velkém rozsahu?

Původně jsem pro obec Brumovice pracoval jako živnostník, dělal jsem elektromontáže, elektroinstalace a projektovou dokumentaci, třeba na rekonstrukci elektroinstalace v základní škole. Projekt na školu jsme dokončili kolem roku 2019 a od té doby jsme se snažili získat dotace na rekonstrukci. Jako malá obec o zhruba tisíce obyvatel a s rozpočtem asi 22 milionů ročně jsme nebyli schopni z vlastních peněz zaplatit čtyřmilionovou rekonstrukci elektroinstalace. Žádali jsme o všechny možné i nemožné dotace, ale neúspěšně. Zlom nastal ve chvíli, kdy byla v roce 2022 vyhlášena výzva RES+ z Modernizačního fondu. Tam jsem viděl možnost, jak rekonstrukci a fotovoltaiku financovat. Z původní úvahy „dáme solár na školu“ se postupně stal komplexní projekt o velikosti přes 260 kWp instalovaného výkonu, skoro 300 kWh v bateriích a šesti odběrných míst v obci.

Z toho jste volně přešli na komunitní energetiku?

Už dřívější výzva RES+ uvažovala o komunitní, tehdy se říkalo komunální, energetice, ještě před zákony o obnovitelných

zdrojích energie. Od té doby jsem se do tématu sdílení a komunitní energetiky ponořil opravdu hluboko. Naše MAS (místní akční skupina – společenství obcí – pozn. red.) se stala, řekl bych, velmi aktivním členem Unie komunitní energetiky. Díky dotaci, kterou jsme získali na komplexní studii, jsme se toho poměrně hodně naučili a dostali jsme se k informacím, které bychom třeba získávali horko těžko. Díky získaným prostředkům jsme si mohli zaplatit opravdové odborníky a mohli jsme řešit problémy, na které nově vznikající družstva či společenství narazí až časem. Jedna věc je společenství založit, získat členy a tak dále, pak najednou narazíte na daňové věci, jak je to s odpočtem DPH, musíte řešit hodně věcí. A tohle všechno jsme my právě díky té studii byli schopni odhalit, analyzovat a vlastně vyřešit. Netvrdím, že máme vyřešené všechno, je to novinka, ale myslím si, že jsme toho zvládli v tom krátkém období poměrně dost.

Ale abych se vrátil na začátek. Díky tomu, že jsme se do toho ponořili, jsme zjistili, že se nám podaří starou elektroinstalaci ve škole opravit s pomocí poměrně štedré dotace. V tom jsme spatřovali obrovský přínos. Dále z těch studií vycházelo, že s využitím dotace bude návratnost fotovoltaičských elektráren zhruba do pěti let od investice. Tím se podařilo obec přesvědčit, že jde o přínosnou cestu.

Rozhodně by nic nevzniklo bez podpory zastupitelstva a starosty, bez jejich důvěry.

Rozhodně by nic nevzniklo bez podpory zastupitelstva a starosty, bez jejich důvěry. A taky bez dotací, které nám umožnily projekt vůbec rozběhnout a zároveň zaplatit odborníky, kteří nám pomohli vyřešit spoustu věcí.

A taky bez dotací, které nám umožnily projekt vůbec rozběhnout a zároveň zaplatit odborníky, kteří nám pomohli vyřešit spoustu věcí.

Jaké hlavní přínosy má komunitní energetika pro obec a pro její obyvatele, když to zkusíte vysvětlit i pro laiky?

Jsmo pořád spíš na začátku, takže je těžké mluvit o konkrétních dopadech. Mnoho lidí si může myslet, že vznikne nějaká nová komunita. Tady je důležité říct, že v Brumovicích už dlouho existuje velmi bohatý komunitní život – Sokol, hasiči, farnost, vinaři, folklor a tak dále. Energetická komunita je jen další střípek do téhle mozaiky, ne její základ. Neplatí, že by komunitní energetika „zavedla“ komunitní život, ten tu byl dávno předtím.

Pro obec je hlavní přínos v tom, že si může vyrobit elektřinu na jednom objektu a spotřebovat ji na jiném. To přináší úsporu. Díky našemu modelu umíme nabídnout tři ceníky. Základní ceník je pro dodavatele nastavený na jednu korunu, takže „fotovoltaikáři“ nám dodávali za jednu korunu, což už pro ně je výrazně lepší cena, než je standardní na trhu. Za další máme ekologický či ekonomický či sociální ceník, kde máme nastavených 50 haléřů. A o tomhle ceníku nerozhoduje společenství, ale dodavatel. Může prostě říci, já chci tomuto a tomuto odběrnému místu, například naší diakonii, poskytnout elektřinu za sociální cenu. A tak má diakonie výrazně lepší cenu

Když to řeknu stručně, chceme předsílet dvě gigawatthodiny ročně. To ale není jen o Brumovicích samotných, to není ani zdaleka spotřeba celé obce. Naším cílem je, aby se do společenství zapojily i další obce v rámci ORP.

elektrické energie než u obchodníka. A pak máme nulovou cenu, třeba pro sdílení mezi obecními objekty. Když obec na jednom objektu vyrobí a přes společenství to spotřebuje na jiném objektu, cena energie je nula.

Cena je nula, ale všechno musíte administrativně vyřídit. To také něco stojí?

Platí se administrativní správní odměna společenství, protože sdílení musíte nějakým způsobem účtovat. Jsou s tím poměrně nemalé administrativní náklady a ty náklady musí být z něčeho financovány. Takže tam máme odměnu 60 haléřů k jedné kilowatthodině. Je to všechno vidět na našich stránkách www.ed-hotar.cz. Tam jsou veškeré dokumenty, které jsme díky dotaci vyhotovili. To znamená stanovy, ceníky, smlouvy, provozní řád, všechno je veřejné. Chceme být transparentní a všechno zveřejňujeme.

Jak konkrétně dnes komunitní energetika v Brumovicích vypadá? Jaké zdroje máte a kdo je zapojen?

Do projektu jsou zapojeny obecní objekty, také dva podnikatelé, jeden střední, a dokonce jeden velký podnik. Velký podnik nemá hlasovací právo, ale i tak se mu vyplatí se zapojit, například když chce poskytovat energii jako benefit zaměstnancům. To je další přínos pro obec, propojení s podnikatelskými subjekty.

Dále je tam farnost Brumovice, diakonie s několika objekty v obci a několik domácností, zhruba deset, včetně výrobců i odběratelů. V tuto chvíli máme jako zdroj pouze fotovoltaické elektrárny, ale začínáme vyjednávat s bioplynovými stanicemi.

Zkušenost z jiného projektu ukazuje, že pokud máte stabilní zdroj typu bioplynky, sdílení získá úplně jiný rozměr. Můžete pokrýt téměř celou spotřebu a cenově konkurovat nebo být pod cenami obchodníků. A je potřeba si říct na rovinu, v Česku pořád platí, že peníze jsou až na prvním místě. Ekologie je hezká, ale většina lidí reaguje na to, jestli ušetří.

Jaká jsou hlavní úskalí a bariéry, na které narazíte?

Těch bariér je hodně a většina je spíš legislativní než technická. Obrovským tématem je ekonomická udržitelnost. Všechny studie ukazují, že jen čisté sdílení energie energetické společenství neuživí, pokud nesdílí víc než zhruba 2 GWh ročně. Do té doby je to ekonomicky hodně napjaté. Jedinou částí z celé ceny elektrické energie, kterou můžete ovlivnit, je jenom část dodávky elektrické energie, nic jiného ovlivnit nemůžete. A pokud jako nyní cena energií klesá, musíte cenově bojovat s cenou obchodníků. A konkurence je hodně těžká. Další problém je, že energetická společenství jsou ze zákona neziskovky – i kdybyste měli formu společnosti s ručením omezeným nebo akciovky, zisková být nemá, rozdělit můžete maximálně třetinu zisku. Jenže banky a úředníci k tomu často přistupují, jako kdyby šlo o běžný byznys projekt.

Podle mě není ani vhodně nastavená legislativa, která komunitní energetice naproti nejde. Aby se vlk nažral a koza zůstala celá, abych to řekl kulantně. Ale pořád je tady spousta nadšenců, kteří do toho jdou. A chceme ukázat, že to má smysl. O to se snažíme i v Brumovicích a okolí.

Pak jsou tu konkrétní podmínky dotací. Například podmínka, že musíte v jednom dni nasdílet minimálně 60 % vyrobené energie. Pokud sdílíte do fabriky a ta má v červenci čtrnáctidenní celozávodní dovolenou, prostě to nesplníte. Přitom rezervovaný výkon vám distributor povolil, takže další omezování denním limitem je bariéra. A nakonec je to i o přístupu. Lobby velkých obchodníků s energiemi je silná a část politiků i úředníků podle mě nemá detailně nastudovanou legislativu kolem energetických společenství.

Jak vypadá vaše dlouhodobá vize? Kde byste chtěl komunitní energetiku v Brumovicích vidět za pět až deset let?

Když to řeknu stručně, chceme předsílet dvě gigawatthodiny ročně. To ale není jen

o Brumovicích samotných, to není ani zdaleka spotřeba celé obce. Naším cílem je, aby se do společenství zapojily i další obce v rámci obce s rozšířenou působností (ORP) a postupně i v sousedních ORP. Konkrétně v Brumovicích chceme vybudovat mikrogrid, tedy propojit obecní objekty vlastním vedením přes vlastní trafostanici. Využít kombinaci fotovoltaiky, baterií a třeba kogenerační jednotky na biomasu, hlavně na réví (zdravotně-lý výhon vinné révy – pozn. red.) z vinohradů, které má překvapivě dobrou výhřevnost. Pořídit výkonné dobíječky pro elektromobily a minimálně dvě auta pro carsharing.

Rádi bychom také vytvořili síť komunitních nabíječek v dalších obcích, které mají fotovoltaiku, a členům společenství nabídli zvýhodněné ceny nabíjení. Celorepublikově už připravujeme projekt s dalšími energetickými společenstvími, aby členové měli stejné podmínky na nabíjení napříč republikou, člen za členskou cenu, nečlen za běžnou komerční. Úplně největší cíl je ale udržet společenství životaschopné. Za současných podmínek je to bez nějaké formy podpory velmi těžké a do velké míry je to dnes dobrovolnická práce – děláme to po večerech a o víkendech, protože tomu věříme.

Jakou roli v tom všem hrají dotace a jak vnímáte aktuální dotační programy?

Dotace, jako jsou výzvy RES+, považují pro malé obce za fantastické. Umožnily nám nejen postavit fotovoltaiku, ale i zrekonstruovat elektroinstalaci ve škole a dalších objektech. Dělán poradenství asi pro dalších devět obcí, pomáhám jim od podání žádosti až po výběrová řízení, technický dozor i vyúčtování. Nová zelená úsporám už má své místo dávno obhájené. Co mi ale chybí, je lepší komunikace s veřejností. Lidé často vůbec netuší, že tyto programy jsou placené z emisních povolenek. Když jim to vysvětlíte v hospodě, třeba na jejich konkrétním domě, kolik sami zaplatili, kolik šlo z dotace a kolik teď šetří a že je to díky penězům z povolenek, většina je překvapená. ●

► Národní park otevřel inovativní, kompostovací záchody

Nové, kompostovací veřejné záchody na parkovišti v Čížově začaly sloužit turistům. **Inovativní toalety pořídila Správa Národního parku Podyjí a v listopadu je uvedla do provozu.**

Foto: NP Podyjí

Čížov je klíčovým bodem v národním parku, který slouží jako výchozí bod pro návštěvníky mířící pěšky či na kole k památníku železné opony, do Hardeggu nebo na Vranovsko. Parkoviště před Čížovem bývá zvlášť v hlavní sezóně a o víkendech zaplněno výletníky, ale nejbližší veřejné toalety byly dosud až na opačné straně obce v návštěvnickém středisku, které provozuje správa národního parku, případně v nedaleké restauraci. „Obě místa jsou však dostupná pouze během otevírací doby, a tak dlouhodobě docházelo ke znečišťování bezprostředního okolí parkoviště. To vedlo mimo jiné k eutrofizaci, a tedy narušení přirozeného přírodního prostředí a změně druhového složení rostlin, což je – nejen pro území národního parku – nežádoucí jev,“ vysvětluje záměr projektu Martina Kosová z odboru ochrany přírody a krajiny Správy Národního parku Podyjí.

Biocultus Public Max jsou české veřejné kompostovací toalety, které fungují zcela autonomně bez vody a elektřiny, využívají finskou technologii Green Toilet a vyznačují se jednoduchou údržbou. Jak vysvětlil Jan Šmatera z firmy Biocultus, toalety kombi-

nují osvědčenou skandinávskou technologii a udržitelný design: „Ve Finsku už mají třicet let zkušeností, v Česku bez závad a reklamací fungujeme třetí rok. A těší nás, že poprvé je zadavatelem přímo správa národního parku.“

Princip fungování je založen na post-separačním procesu, kdy pevný i tekutý odpad putuje do jedné velkokapacitní nádrže, kde probíhá kompostování. Díky tomu se výrazně snižuje provozní zátěž a odpadní tekutiny není nutné zvlášť řešit. Kabina je vybavena fotovoltaickým systémem s bateriovým úložištěm, který umožňuje dobíjení elektroniky či elektrokol, a robustním ventilátorem zajišťujícím bezzápachový provoz. Údržba je velmi jednoduchá: kromě běžného úklidu je nutné kontrolovat stav nádrží a solárních panelů. Výměna plně nádrže trvá jen několik minut a díky kolečkům je manipulace s nimi snadná. Toalety mají životnost minimálně dvacet let, jsou odolné vůči klimatickým podmínkám a jejich provoz je ekologický, spolehlivý a nenáročný.

„Pro kompostování a minimalizaci zápachu se využívají dřevěné hobliny. Proces v nádržích zvládne

rozložit i běžný toaletní papír, ale vlhčené ubrousky a jiné hygienické potřeby je nutné vyhazovat do koše, aby nezneškodnocovaly kompostovatelný odpad. Suché záchody jsou pro návštěvníky komfortní, ačkoli nevyžadují napojení na vodu ani kanalizaci. Budeme zajišťovat každodenní údržbu a předpokládáme, že nádrže bude nutné vyvážet jednou za půl roku,“ uvádí Jaroslav Křivánek, vedoucí provozně-technického oddělení Správy Národního parku Podyjí.

Realizace ekologických toalet je dalším krokem k větší udržitelnosti a lepšímu zázemí na turisticky vytiženém místě. „Nyní už bude především na samotných návštěvnických a jejich ohleduplném chování, jak budou toalety i okolí parkoviště působit a vypadat. Věříme, že celý projekt přispěje k ochraně životního prostředí, zvýší komfort pro všechny, kteří lokalitu využívají, a zároveň nabídne moderní a udržitelnou infrastrukturu,“ shodli se po slavnostním přestřižení pásky ředitel Správy Národního parku Podyjí Pavel Müller a starosta Obce Horní Břečkov Stanislav Doležal.

Projekt byl spolufinancován z Národního programu Životní prostředí. ●

► Páchníková stezka ve Vlašimi ukáže, jak a proč pečovat o staré stromy v lese

Český svaz ochránců přírody vytvořil pro veřejnost nenápadnou stezku, která upozorňuje na význam cenných biotopových stromů v lese.

Stezka v kaňonovitém údolí potoka Orliny byla slavnostně otevřena na začátku prosince.

Orlinské údolí je unikátní tím, že se v něm díky špatné přístupnosti zachovaly více než stoleté stromy, především duby, které vyrostly v původně světlém, řídkém porostu. Údolí navazuje na vlašimský zámecký park (součást evropsky významné lokality Vlašimská Blanice), kde žije vzácný brouk páchník hnědý. Právě tento brouk, obývajcí výhradně staré stromy, je průvodcem naučnou stezkou.

Stezka představuje opatření, která ČSOP Vlašim ve spolupráci s městem Vlašim a Lesy ČR v posledních letech realizoval. Jde zejména o uvolňování nejceněnějších starých stromových velikanů s cílem zajistit jim lepší podmínky a delší život a zároveň o výsadbu a ochranu mladých dubů, které budou jednou jejich pokračovateli.

Páchníková stezka je okruh dlouhý 2,7 km, obsahuje osm zastavení s nenápadnými panely, které nenarušují divokou krásu

údolí. Trasa vede částečně po nové mlato-vé cestě, kterou vybudovalo město Vlašim v části od ulice V Sadě k Vorlinské nádrži. Další část stezky vede úzkou lesní pěšinkou členitým terénem. I když je stezka krátká, neklouzavá turistická obuv se určitě vyplatí. V nejprudší části přibýly zemní schody, Lesy ČR opět obnovily přístup k oblíbené studánce, která rovněž projde rekonstrukcí.

„Páchníková stezka nemá přilákat davy, nejsou na ní ani žádné interaktivní prvky. Chtěli jsme do tohoto krásného koutu přírody zasahovat co nejméně a jen nenásilně informovat návštěvníky o hodnotách toho, co kolem sebe vidí, a vysvětlit smysl opatření na podporu nejen páchníka hnědého, ale celé skupiny organismů, které pro svůj život potřebují staré stromy,“ řekla Kateřina Červenková z ČSOP Vlašim.

Vznik stezky byl možný díky finančnímu příspěvku z Národního plánu obnovy. ●

Potomci vysídlených **vysadili Alej svobody** na Drahanské vrchovině

Foto: Tomáš Kalous

Foto: Adéla Adamčíková

Foto: Tomáš Kalous

Foto: Tomáš Kalous

Letošní Alej svobody vyrostla mezi obcemi Repechy a Bousín na Drahanské vrchovině. **Akce se uskutečnila u příležitosti 80. výročí konce druhé světové války.**

Dobrovolníci spolu s potomky obyvatel 33 vysídlených obcí Dražanska vysadili 110 stromů, z nichž některé nesou jména tehdy zaniklých vesnic. Nová alej se tak stala nejen živou připomínkou odvahy a návratu života do tohoto kraje, ale i příspěvkem k obnově a oživení naší krajiny. Tradiční výsadba proběhla pod hlavičkou Nadace Partnerství a její iniciativy Sázíme budoucnost ve spolupráci s obcí Bousín.

„Představte si, že musíte vyklidit dům od nábytku i osobních věcí, zamést, umýt podlahy a klíč od rodného domu odevzdat na četnické stanici. Takový osud potkal více než 18 500 lidí z Dražanské vrchoviny, když zde v letech 1942–1945 vznikl vojenský výcvikový prostor Wehrmachtu. Místní tehdy ztratili domov i půdu, ale neztratili odhodlání – po válce se sem dokázali vrátit a znovu obnovit

život,“ říká Anna Poledňáková, vedoucí iniciativy Sázíme budoucnost.

Výsadba aleje probíhala v dopoledních hodinách od rozhledny Kopaninka směrem k Bousínu, odpoledne se pak uskutečnil doprovodný program v podobě sousedského posezení s pamětníky, landartové světelné instalace „Domovy“ a promítání dokumentu „Vystěhování obcí Dražanska 1940–1945“, který připravila historička Dana Vedra z Moravského zemského muzea v Brně.

Do programu se zapojily obce i rodiny vystěhovaných, které zasadily strom za svého předka. „Chceme poděkovat našim předkům za odvahu k návratu, za houževnatost při obnově poničených vesnic a života v nich a za poselství, že domov není místo, ale vztah, který nelze zničit,“ říká iniciátorka doprovodné-

ho programu Marie Horáková ze spolku Barvínek.

„Bousín si nese hlubokou stopu válečného vysídlení. Polovina původních obyvatel se už do vesnice po válce nevrátila, třetina domů se neobnovila. Alej u nás nebude jen novým stínem u cesty – bude to místo, kam se rodiny z celého okolního regionu mohou vracet, aby věděly, kde mají kořeny,“ doplňuje Monika Tmá, starostka obce Bousín.

Do výsadby se zapojil také ministr životního prostředí Petr Hladík. „Každý nově vysazený strom je příspěvkem k obnově krajiny i silným symbolem. Alej svobody na Dražanské vrchovině připomíná odvahu lidí, kteří se po válce dokázali vrátit a znovu vybudovat život. Měl jsem možnost se osobně zapojit do sázení a vnímat, jak tento projekt spojuje historii s budoucností. Stromy pomohou krajině odolávat extrémním projevům počasí a budou mementem pro budoucí generace. Alej svobody je skutečná adaptace – praktická, smysluplná a inspirující,“ sdělil své pocity ministr.

Akce proběhla za podpory Ministerstva životního prostředí a Státního fondu životního prostředí ČR. ●

► Město Jesenice u Prahy dokončilo po prázdninách celý projekt rekreační zóny podél Jesenického potoka.

JESENICE VYTVOŘILA KOLEM POTOKA ZELENOU PÁTEŘ MĚSTA

Foto: archiv SFŽP ČR

Občané se již mohou procházet a objevovat zákoutí Zelené páteře města Jesenice. Projekt poskytuje všem občanům krásné a velmi přírodní zázemí s řadou přirozených zákoutí, která jsou velmi důležitá pro zachování a udržení života hmyzu, zvířat a rostlin. Uprostřed zemědělské krajiny obklopené zástavbou tak vzniklo místo poskytující úkryt celé řadě živočišných i rostlinných druhů i lidem.

Podrobný terénní a dendrologický průzkum byl proveden už v říjnu roku 2019 a díky němu získala obec odbornou inventarizaci dřevin v dané lokalitě. Po pravém i levém břehu potoka bylo prozkoumáno více než dvě stě dřevin, z nichž většina zůstala zachována.

Návrh na revitalizaci v maximální možné míře využíval stávající zeleň, která byla z velké části hodnocena jako velmi hodnotná. Tuto doplňuje o stanovištně a geograficky odpovídající druhy. V menší míře byly doplněny i ovocné dřeviny jako přirozená součást rozhraní zástavby a venkovské krajiny. Úprava vodního toku byla doplněna o výsadbu druhově odpovídajících vodních rostlin. V prostoru byly také vhodné roz-

místěny dřeviny situované jako vegetační doprovod cestní sítě a mobiliářových zařízení. Od zeleně si obec slibuje, že v létě poskytne návštěvníkům příjemný stín a v průběhu celého roku pak bude přispívat k příznivému klimatu v místě procházek a trávení volného času.

Území bylo řešeno jako přírodě blízká úprava vodního toku s pásem veřejné zeleně. Celkově jsou sledovány dva hlavní cíle: zlepšení ekologického stavu a zlepšení rekreační funkce.

Rekreační funkce se zvýšila díky úpravám vodního toku, podél kterého vede stezka s pobytovými prvky a mobiliářem. V některých úsecích zůstalo koryto v stávajícím rozsahu nebo pouze s provedením menšího rozsahu přírodě blízkých konstrukcí. Dále byly vytvořeny brody a tůň.

Hlavní cesta vede podél vodního toku a slouží jako vycházková trasa pro pěší s možností jízdy cyklistů. Povrch má z mechanicky zpevněného kameniva, je dostatečně ušlechtilý a pohodlný pro pěší i cyklisty i při vlhkém počasí. Zároveň neumožňuje, oproti asfaltu, vyvinout na kole vysokou rychlost a není vhodný pro in-line brusle. Cesta umožní

v celé své délce pohyb osob se sníženou pohyblivostí. Tuto stezku jistě ocení i rekreační běžci. Veškeré použité materiály vycházejí z přirozených materiálů vyskytujících se v krajině. Jako mobiliář slouží i dřeviny, které jsou již na konci svého života.

První část stezky směrem od rybníku Pančáku k bráně sportovního areálu je opatřena novým veřejným osvětlením. Břehy potoka jsou zpevněny kamennou rovinou, která místu dodává zajímavý charakter. Původní stromy, které rostly kolem potoka, byly v co nejvyšší míře zachovány, a kde bylo potřeba, doplněny o novou výsadbu. Přibýlo i pobytové molo a zejména velký kamenný amfiteátr, kde si mohou nejen děti posedět nebo zaskákat po kameních rozmístěných ve vodě. Podél kroucího se potoka již kvetou květiny, do vody byly vysazeny kosatce a další vodomilné rostliny. Kvést tak budou nejen břehy, ale i potok samotný. Na hladině se prohánějí kachny, které tam tradičně hnízdí.

Úprava území kolem Jesenického potoka se konala v několika etapách. Město Jesenice na projekt získalo dotační podporu z Národního plánu obnovy. ●

► Klimatická konference COP30 přinesla více peněz na adaptaci na změnu klimatu

Foto: Shutterstock / Antonio Scorza

Foto: Shutterstock / Academia Centrum Limited

V brazilském Belému v blízkosti Amazonie skončila 22. listopadu 2025 dvoutýdenní klimatická konference COP30. Její průběh jasně ukázal, jak důležité je chránit to nejcennější, co máme – přírodu – protože jsme sami její součástí.

Zásadním výstupem je dohoda Mutirão, která posiluje společné úsilí států v boji proti změně klimatu a přináší dva nové nástroje pro snížení emisí: globální akcelerační implementace a belémský závazek k cíli nepřekročit oteplení o 1,5 °C. Tyto mechanismy mají státům pomoci lépe plnit jejich klimatické závazky a udržet svět na cestě k omezení globálního oteplení. Česko zastupoval ministr životního prostředí v demisi Petr Hladík.

„Klimatická konference proběhla v samotném srdci Amazonie, přezdívané ‚plíce světa‘. To umožnilo přitáhnout pozornost celé planety k rozsáhlému odlesňování největšího tropického deštného pralesa na Zemi i k zásadní roli, kterou amazonický prales hraje pro stabilitu globálního klimatu a naše společné budoucí podmínky k životu. Celý svět si tak mohl uvědomit, že drancováním přírody jdeme sami proti sobě. V rámci závěrečné dohody Mutirão se pak podařilo vyjednat celou řadu nových závazků, například nový cíl pro adaptaci, závazky pro spravedlivou transformaci a také dodržení závazků, které se vztahují k cíli nepřekročit oteplení o 1,5 °C. K tomu mají pomoci jak národní adaptační plány, tak národní klimatické plány, které představilo 118 států. Co tato konference ukázala, je, že emise nesnižuje jen Evropa, ale celý svět, a to jak v oblasti mitigace – tedy opatření na zmírňování dopadů klimatické změny, tak v oblasti adaptace a přizpůsobení se na klimatickou změ-

nu. To považuji za dobrý signál. Jsem rád, že se během vyjednávání podařilo udržet jednotný postup Evropské unie, přestože se na COP30 nepodařilo prosadit jasný závazek odklonu od fosilních paliv. To blokovaly hlavně arabské a další země, které tím popírají vědecká fakta o globálním oteplování, přičemž jeho dopady vidíme už prakticky všude na světě. Netýkají se jen Evropy, ale i Jižní Ameriky, Afriky či ostrovních států,“ hodnotí COP30 ministr životního prostředí v demisi Petr Hladík. „Bude tak potřeba dále pracovat na budování širší aliance států, kterým jde o budoucnost této planety a naplňování cílů Pařížské dohody tak, aby dokázala lépe tlačit na ambicióznější klimatické závazky,“ dodává.

Konference schválila trojnásobné navýšení financí na klimatickou adaptaci pro nejzranitelnější země do roku 2035. Významným posunem je, že nový globální adaptační cíl bude doplněn o sadu ukazatelů, které umožní sledovat pokrok v naplňování jednotlivých národních adaptačních plánů. Úspěchu se podařilo dosáhnout také v agendě spravedlivého přechodu (Just Transition), která se věnuje mimo jiné tématům lidských práv, genderu a zohlednění lidskoprávních a pracovněprávních otázek.

Brazílie využila pořádání klimatické konference a pozornosti, která jí je věnována, také k poukázání na nutnost řeše-

ní domácích problémů s globálním přesahem. Jedním z nich je obrovská míra odlesňování, tj. deforestace. Právě k boji s odlesňováním byla přijata iniciativa The Forest and Climate Roadmap (Klimatický akční plán pro lesy).

Konference COP30 projednala téměř 150 dalších agend a přijala řadu technických dokumentů, které zlepšují fungování klimatických úmluv. Česko bude reprezentovat Východoevropskou regionální skupinu.

Česku se na jednání podařilo uspět s nominací do tzv. byra COP. Jedná se o jedenáctičlenný řídicí orgán, v jehož čele stojí prezident a který má na starosti veškerou agendu po proběhlém zasedání klimatické konference a připravuje nové jednání. To se uskuteční příští rok v Turecku. Česko zde bude mít vůbec poprvé svého zástupce. Ten bude hájit zájmy Východoevropské regionální skupiny a s dalšími reprezentanty jednotlivých regionů se bude podílet na směřování klimatických vyjednávání v roce 2026. Jedná se o velký úspěch naší diplomacie. Česko zároveň poskytlo experty Ministerstva životního prostředí a Českého hydrometeorologického ústavu pro vyjednávací tým Evropské unie a jejich práce byla ze strany předsedající země Evropské unie, tedy Dánska, i ze strany Evropské komise velmi ceněna.

Česko se připojilo ke dvěma doprovodným iniciativám: deklaraci o informační integritě, zaměřené na boj proti klimatickým dezinformacím, a výzvě k urgentnímu řešení problému lesních požárů a posilování odolnosti vůči nim. ●

Adaptterra Awards 2025:

Les, řeka i město, které to umí s vodou

Dvacet let obnovy lesa, park, který chrání město před povodněmi, i firma, jež staví v souladu s přírodou. Soutěž Adaptterra Awards 2025 zná své vítěze. **Odborná porota ocenila projekty, které pomáhají české krajině i městům lépe čelit dopadům klimatické změny.** Od Velkobíteška přes Židlochovice až po Nový Jičín letos vynikly realizace, které vracejí přírodě prostor a lidem lepší místo pro život.

Letošní ročník Adaptterra Awards znovu ukázal, že adaptační opatření nemusí být jen technická – když se propojí s citlivým přístupem k místu, mohou být zároveň funkční, krásná a společensky přínosná. Soutěž, kterou pořádá Nadace Partnerství spolu s odborným garantem Integra Consulting, každoročně oceňuje inspirativní projekty ve třech hlavních a v jedné speciální kategorii.

Adaptterra Awards ukazuje, že adaptace na změnu klimatu má mnoho podob – od obnovy lesů přes městské parky až po moderní budovy. „*Za sedm let konání konferencí Adaptterra Awards jsme viděli neuvěřitelné množství inspirativních projektů, které pomáhají našim městům a krajině lépe čelit klimatickým výzvám. Loňské povodně nám jasně ukázaly, jak důležité je mít krajinu na extrémní srážky připravenou. Děkuji všem, kdo se na těchto projektech podílí: Vaše práce je nejen užitečná, ale i inspirací pro ostatní,*“ vzkazuje Petr Hladík, ministr životního prostředí, které uděluje soutěži záštitu.

V kategorii Krajina porotu zaujal dlouhodobý projekt 20 let ozdravování lesa a krajiny Velkobíteška. Už dvě desetiletí tu nadšenci krok za krokem obnovují pestrou mozaiku lesa a zemědělské krajiny. Místo zasažené kůrovcem se díky citlivému hospodaření, návratu listnatých dřevin a péči o vodu mění v živý ekosystém, který lépe zadržuje vláhu a posiluje biodiverzitu. V kategorii Budovy uspěl projekt Sídlo firmy Zahradní Architektura Kurz. Moderní dřevostavba propojuje pracovní zázemí se zelení a přirozeným mikroklimatem. Budova navazuje na filozofii firmy. Ukazuje, že architektura může růst z krajiny a být zároveň ekologická, funkční i krásná.

V kategorii Sídla zvítězil Povodňový park v Židlochovicích, který zároveň získává 50 tisíc korun od společnosti Heidelberg Materials. Město se rozhodlo využít sílu řeky ve svůj prospěch – místo klasických bariér vytvořilo otevřený park, jenž při rozlivu bezpečně pojme vodu a v běžných dnech slouží lidem jako rekreační prostor. Židlochovice tak dokazují, že protipovodňová opatření mohou být i atraktivním veřejným prostorem. „*Velmi nás těší, že můžeme předat právě tuto cenu. Jde o pozoruhodný projekt, kde realizaci protipovodňového opatření vznikla zajímavá rekreační oblast v podobě přírodního parku s vodními prvky. Povodňový park si dokonce již prošel i zatěžkávací zkouškou, a to při povodních loni v září, kdy přispěl k ochraně města před velkou vodou,*“ uvedla Klára Šestáková, tisková mluvčí Heidelberg Materials Česká republika.

Foto: Vojtěch Herout

Klimatická odolnost má mnoho tváří

Speciální kategorií byla Opatření proti povodním, zaměřená na projekty, které pomáhají kvalitně hospodařit s vodou. Ocenění si odnáší projekt Navrácení Svatky do historického koryta, který symbolicky i doslova vrátil řece svobodu. Namísto betonových hrází voda znovu proudí přirozenou cestou, vznikly nové tůně a nivy zlepšila se retenční kapacita. Vítěz získává 50 tisíc korun od společnosti Kia Czech, součástí je i zápis do knihy paměti. Vítězka elektromobilů EV9 a EV3 a kurz bezpečné jízdy na Polygonu Most.

Porota v této kategorii udělila i dvě zvláštní uznání: Parku Zdeňka Kopala v Litomyšli, který citlivě kombinuje městskou zeleň s protipovodňovou funkcí, a projektu Povodní prověřená obnova Bečvy, jenž ukazuje, že i po katastrofě lze krajinu obnovit lépe, než byl původní stav.

Přihlásilo se sedmapadesát projektů, do finále postoupilo osmnáct z nich. Vítěze určila odborná porota, veřejnost zase rozhodla o Ceně sympatie. Získal ji projekt Revitalizace areálu bývalého letního kina v Novém Jičíně. Někdejší chátrající prostor se proměnil v přírodní amfiteátr plný stromů, stínu

a života. Projekt získává 50 tisíc korun od společnosti Deloitte.

Další ocenění získala Pasivní administrativní dřevostavba BudexHUB, která si odnesla Cenu odpovědné energetiky. Projekt spojuje energetickou soběstačnost s adaptačními principy – využívá dřevo, tepelná čerpadla a efektivní hospodaření s vodou. Ocenění v podobě věcného daru v hodnotě 90 tisíc korun věnovala společnost IVT Tepelná čerpadla.

Na závěr porota udělila dvě zvláštní uznání projektům, které ukazují, že obnova krajiny a měst může mít široký společenský dopad: Restart pro mokřad u Maříže, jenž navrácí přírodní procesy do krajiny bývalé železné opony, a Revitalizace parku na Moravském náměstí v Brně, který přinesl do centra města vodu, zeleň i prostor pro setkávání. „*Tolik skvělých adaptačních projektů, tolik úžasných výsledků spolupráce osvočených investorů a erudovaných projektantů a zhotovitelů! Ani po dlouhé a vášnivé diskusi nedokázala porota určit vítěze této kategorie, takže nakonec vybrala dva,*“ komentuje Martin Čech, specialista Nadace Partnerství na zelené stavění a facility management a jeden z porotců soutěže. Doufá přitom, že i v budoucnu jim přihlašovatelé připraví podobně náročné rozhodování. ●

► Projekty **oceněné v soutěži Adapterra Awards** vznikly i díky podpoře z evropských fondů

Vítěz v kategorii Sídla Povodňový park v Židlochovicích

Foto: Vojtěch Herout

Foto: Vojtěch Herout

Povodňový park na Brněnsku s novým slepým ramenem řeky Svratky je přínosem pro přírodu i obyvatelstvo. Areál slouží k zachycení zvýšených průtoků řeky, zároveň je vhodným místem pro hnízdění ptactva a dalších živočichů i rekreaci místních. Protipovodňovou funkci nečekaně záhy po vybudování prověřila povodeň na podzim 2024. Výsledek mluví jasně: kontrolovaný rozliv vody během záplav byl důkazem významu projektu pro ochranu města.

Napřímení koryt Svratky a Litavy v minulosti mělo za následek snížení hladiny podzemní vody a zrychlení průtoku vody krajinou. Další výrazný podíl má nízká absorpční kapacita krajiny – převládají zde velké plochy intenzivně zemědělsky obhospodařované půdy s minimální rozptýlenou zelení a bez lesních porostů. Dešťová voda se v krajině nezadrží a je rychle odváděna řekami pryč.

Vybudovaný areál slouží k zachycení zvýšených průtoků řeky. Říční voda v napřímených zahloubených korytech obou řek protékala územím vyšší rychlostí oproti přirozenému stavu, v důsledku čehož zde v případě povodní docházelo ke zvýšení energie povodňové vlny. Kromě protipovodňové úlohy v místě dnes dochází k zadržování vody v krajině a výsledkem by mělo být zvýšení hladiny spodních vod, které v posledních letech povážlivě klesaly. Vytěžená zemina byla navíc z velké části využita k vytvoření protihlukových valů, které mají eliminovat většinu hluku způsobeného dopravou a odclonit území od této zátěže.

Dotace: Operační program Životní prostředí
Investor: město Židlochovice

Speciální cena Opatření proti povodním Navrácení Svratky do historického koryta

Foto: Vojtěch Herout

Obec Herálec chrání před povodní nová opatření, která kombinují přírodě blízké úpravy v podobě rozvolnění řeky Svratky a technická řešení přímo v obci. Kromě posílení protipovodňové ochrany je cílem projektu také zlepšení hydromorfologického stavu vodního toku a obnovení biodiverzity a dynamiky biotopů říční nivy, zpomalení odtoku vody krajinou a podpora tlumivých rozlivů do nivy pod obcí. Navrácení Svratky do jejího historického koryta se osvědčilo krátce po dokončení revitalizace během průchodu povodně v září 2024.

Realizovaná opatření řeší několik problémů spojených se změnou klimatu. Především jde o dva hydrologické extrémy – sucho a povodeň. Zlepšení stavu ekosystému je pozorovatelné jak na vlastním vodním toku, ve kterém se dynamicky vyvíjí prvky vnitrokorytové morfologie, tak na údolní nivě, kde v celém rozsahu periodicky zatápěných ploch dochází k postupnému přechodu k charakteru podmáčených luk. Proces je postupný, dochází k němu na ploše cca 10 hektarů. Problémy spojené se suchem jsou řešeny v části provedené pod obcí Herálec. Na úseku toku v původní napřímené délce 1 550 metrů byly vytvořeny meandry, tůňe a brody. Celková délka se prodloužila o 1 000 metrů, čímž bylo docíleno zpomalení odtoku vody krajinou a jejího přirozeného zadržení. Opatření má zároveň společně s výsazením vhodných břehových porostů pozitivní vliv na odolnost proti zvyšování teplot. Úpravy provedené v části koryta vodního toku přímo v obci zajišťují ochranu před povodněmi, ale reaguje i na problémy spojené se suchem. Nově postavené ochranné zídky zajišťují požadovanou míru protipovodňové ochrany obce. Mezi těmito zídkami se vine nově upravené koryto řeky Svratky, které má co nejpřirozenější charakter.

Dotace: Operační program Životní prostředí
Investor: Povodí Moravy, n. p.

Opatření proti povodním, zvláštní cena poroty Park Zdeňka Kopala v Litomyšli

Dlouhodobá příprava nového domova seniorů v Litomyšli přinesla potřebu zajistit účinnou protipovodňovou ochranu území. Po několika studiích a návrzích řešení nakonec autoři namísto klasického velkého poldru zvolili soustavu průlehu harmonicky zasazených do svahu. Díky nim se daří nejen ochránit území před erozí a povodněmi, které dříve ohrožovaly okolní bytové domy a ohrožovaly by i nový domov seniorů, ale vytvořit i nový park s pěšinami, výsadbou stromů a dalšími přírodními prvky. Park je ukázkou, jak lze technická opatření udělat tak, aby výrazně nezasahovala do okolní přírody.

Po rozsáhlé analýze území a vyhodnocení rizik byl vypracován plán, který zahrnuje řadu přírodě blízkých opatření. Hlavním prvkem je

Foto: Vojtěch Herout

soustava pěti průlehlů umístěných ve svahu nad plánovaným domovem seniorů. Tyto průlehy zachycují vodu a brání jejímu nekontrolovanému odtoku, což zároveň snižuje erozní riziko. Území bylo zatravněno a osázeno množstvím stromů a keřů, což zvyšuje jeho schopnost zadržovat vodu a zlepšuje celkovou biodiverzitu.

Před realizací opatření bylo území postihováno povodněmi. Voda tekla do bytových domů stojících pod svahem na ulici Zdeňka Kopala. Vodní tok se v území nenachází, jednalo se o plošný i soustředěný odtok ze svažitého, zemědělsky obdělávaného povodí. Nijak neregulovaný průtok srážkové vody s množstvím ornice z polí byl sváděn do kanalizace, která byla přetěžována a nebyla schopna veškerou vodu pojmout.

Dotace: Operační program Životní prostředí

Investor: město Litomyšl

Opatření proti povodním, zvláštní cena poroty

Povodní prověřená obnova Bečvy

Foto: Vojtěch Herout

Návrat ke stavu před zásahem člověka. Takový byl záměr projektu revitalizace řeky Bečvy mezi obcemi Černotín, Ústí a Skalička. Dříve šterkonosný tok úzkým korytem, které vzniklo důsledkem historických vodohospodářských úprav, rychle odváděl vodu z krajiny a z hlediska povodní patřil k nejrizikovějším v Česku. Pozitivní dopady navrácení přirozeného prostoru řeka předvedla už na podzim 2024, kdy snížila povodňové ohrožení okolních obcí.

Úkolem projektu bylo uvolnit Bečvu ze sevření v minulosti provedených vodohospodářských úprav a dát jí šanci navrátit se ke svým charakteristickým morfologickým procesům. Důsledkem revitalizace je lepší odolnost vůči povodňovým průtokům, a tudíž snížení povodňového ohrožení okolních obcí. V rozšířeném korytě dosahují povodně nižší hladiny a případný rozliv do krajiny probíhá pozvolně, bez ničivé energie. Zároveň je díky projektu vytvořena potřebná protipovodňová kapacita, respektive podmínky pro hladké převedení povodně, a nedochází ani k nadměrnému transportu splavenin do nižších částí toku. Výrazně je také sníženo riziko zimních povodní, které vznikaly nahromaděním ledových zátaras v úzkém říčním korytě. Morfologicky hodnotný tok je schopen lépe plnit své funkce. Charakter toku větvičího se v širokém pásu šterkového koryta zvyšuje přechod povrchové vody do vody podzemní. Krajina si tak vytváří zásobu pro období sucha. Za povodní pak u nového koryta dříve dochází ke kontaktu povodňových vod s nivou a zvýšení jejich retence v říční krajině. Široká říční niva efektivně ovlivňuje i celé mikroklima oblasti a snižuje tak dopad období extrémních teplot.

Dotace: Operační program Životní prostředí

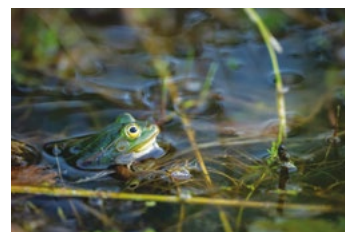
Investor: Povodí Moravy, s. p.

Zvláštní uznání poroty

Restart pro mokřad u Maříže

Foto: Vojtěch Herout

Ještě před 35 lety vedla lokalitou u obce Maříž hranice železné opony. Zdejší krajina dlouhá léta trpěla vlivem odvodnění, absence péče a vstupu agrochemie z okolních polí. Role hospodářů se před časem ujali bobři, kteří v náspu po železné oponě našli propustky, ucpali je a na zhruba

hektaru území vytvořili trvalou zátopu. Na jejich činnost navázala společnost Refugium a celý komplex mokřadních pozemků revitalizovala. Už rok po obnově přirozeného vodního režimu se z mařížského mokřadu hlásí nové druhy, například skokan ostroносý nebo ledňáček říční. Cílem společnosti Refugium je zapojit soukromý kapitál do obnovy přírody tam, kde má smysl. Vykupují poničené přírodní pozemky po celém Česku a revitalizují je za pomoci prostředků malých i velkých firem.

Lokalita byla historicky, ještě před zhruba sto lety, velmi bohatá na vzácné druhy rostlin. Opatření řeší především problémy spojené s narušeným vodním režimem krajiny v důsledku plošného odvodnění ze sedmdesátých let. Kvůli němu voda z pramenišť a potoků rychle odtékala uměle narovnanými koryty, což vedlo k vysychání luk a ztrátě mokřadních funkcí, například ochlazování mikroklimatu nebo čištění vody. K tomu se přidával splach agrochemikálií z okolních polí, což urychlilo úbytek cenných rostlinných druhů a narušilo ekologickou rovnováhu. Obnova přirozeného vodního režimu zlepšuje schopnost lokality zadržet vodu, zpomaluje její odtok, zvyšuje biodiverzitu a posiluje odolnost krajiny vůči suchu i přívalem dešťům.

Dotace: Operační program Životní prostředí

Investor: REFUGIUM, a. s.

► **Správa Národního parku Šumava** před prázdninami otevřela v samotě na Březníku novou expozici s názvem **Ze světa lesních samot**. Vyšla na více než 1,3 milionu korun.

PODKROVÍ HÁJENKY VÁS PŘENESE DO DOB KLOSTERMANNOVSKÉ ŠUMAVY

Foto: archiv SFŽP ČR

Stálá expozice s názvem „Ze světa lesních samot“ představuje historii místa od nejstarších dochovaných zmínek až do současnosti. „Expozice je rozdělena do dvou částí nacházejících se ve dvou propojených místnostech. Vstupní prostor představuje tzv. velké dějiny spojené s Březníkem. Návštěvník se zde seznámí s historií Březníku od nejstarších dochovaných záznamů až po současnost v kontextu historických událostí a zapojuje i dopady světových dějin na jednu z nejpůvodnějších lokalit v Čechách,“ představila výstavu vedoucí návštěvnických středisek a střediska environmentální výchovy Správy Národního parku Šumava Martina Kučerová.

Druhá část má ve svém středu jedinečný model, který představuje lokalitu Březníku ve druhé polovině devatenáctého století. „Kamenná myslivna, původní dřevěná hájovna a dřevěné domky dřevařů s hospodářskými objekty vás zavedou do života v této lokalitě,“ doplnila Martina Kučerová. Model vytvořil Stanislav Vrška na základě podkladů od historika Petra Klučiny, který musel pátrat ve starých dokumentech pro co nejpresnější ztvárnění života na Šumavě v daleké historii. „Architekti Jan Zákostelecký a Pavel Halgaš navrhli výstavu tak, abyste se na chvíli ocitli na

staré Šumavě. K tomu napomáhá hra světla a stínů a zvuky šumavské přírody. Expoziční panely jsou doprovázeny krátkými texty ve třech jazykových mutacích,“ uvedl mluvčí Správy NP Šumava Jan Dvořák.

Expozice musela být uzpůsobena omezeným prostorům podkroví budovy, a proto pojme v jeden moment maximálně dvacet osob. Určitě se ale doporučuje v expozici strávit trochu delší dobu, neboť ambivalentní hudba, ale také změny osvětlení navozují průběh dne. Autoři výstavy chtějí navozovat atmosféru dob minulých a také dát návštěvníkům prostor k zamyšlení se, jak bylo těžké žít v takto odlehlých končinách na Šumavě. Interaktivní forma modelů umožní nahlédnout do historie také nejmenším návštěvníkům. Projekt byl podpořen z Národního programu Životní prostředí.

Samota na Březníku

Samota na Březníku, romantické místo uprostřed národního parku Šumava, je jedno z nejdělejších míst v Česku. Přesto i zde se v dobách minulých žilo a místu se nevyhnuly ani světové dějiny.

Sezónní středisko se nachází v objektu zrekonstruované historické schwarzenberské hájovny na Březníku, známé z Klostermannových povídek. Březnická fořtovna, bývalé sídlo revírníka Kořána, protagonisty románu Ze světa lesních samot spisovatele Karla Klostermanna, v roce 2003 znovu ožila v roli turistického informačního a záchranného bodu.

Hájovna na Březníku byla postavena roku 1856 jako lesní strážnice knížecího schwarzenberského panství. Leží na samotě v hlubokých šumavských lesích poblíž hranic s Bavorskem. Po roce 1948 byla hájovna zařazena do nepřístupného hraničního pásma a postupně chátrala. Po roce 1989 se vrátila zpět do života: prošla rekonstrukcí a dnes slouží jako informační centrum, muzeum Karla Klostermanna a občerstvení pro návštěvníky národního parku Šumava. Díky své poloze v malebném Luzenském údolí je hájovna považována za jedno z nejkrásnějších a nejdeštěvějších míst na Šumavě, kam se každoročně vydávají tisíce turistů hledat ticho, přírodu a šumavského ducha starých časů. ●

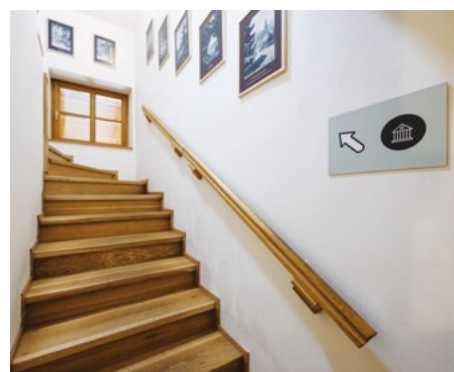

Foto: Správa CHKO, Český les

► DŮM ČESKÉHO LESA MÁ NOVĚ MULTIFUNKČNÍ SÁL I PARKOVIŠTĚ

Český les tvoří jedinečné pohraniční hory západních Čech pokryté bohatými a dříve neprostupnými hvozdy. Krajina s desítkami zaniklých obcí je tu tajemná, její historie pohnutá. Lesy střídají pastviny, louky, zarůstající lavy a rašeliniště. Mnohá místa, kde se dříve hospodařilo, si dnes příroda bere zpět. **Český les má osobitý ráz a jako takový ho představuje před několika lety otevřený Dům přírody Českého lesa v Klenčí pod Čerchovem. Nově tu díky dotaci OPŽP vybudovali multifunkční sál a parkoviště.**

Dům přírody Českého lesa představuje jeden z nejzachovalejších koutů české přírody – chráněnou krajinnou oblast Český les. Zde, v srdci pohraniční krajiny, kde stopy člověka pomalu mizí a les se znovu ujímá vlády, rostou vzácné rostliny a skrývají se tichá rašeliniště i tajemná údolí. Tam, kde kdysi život pulzoval každodenní lidskou činností v dnes již zaniklých obcích, našli útočiště rysi, tetřevi a další ohrožené druhy živočichů.

Návštěvníky tu v expozici Proměna krajiny Českého lesa v čase stroj času přenášá do doby neosídlených a neprostupných hvozdu česko-německého pohraničí, kde mohou sledovat přerod zdejší krajiny vlivem lidské činnosti od prvotní kolonizace pohraničních hvozdu přes barokní

venkovská sídla, rozvoj průmyslové výroby – především sklářské – a vylidnění obcí v důsledku hraničního pásma až do současné podoby. Průvodcem na této cestě je jim čap bílý, maskot Domu přírody Českého lesa.

Hlavní část expozice tvoří ilustrovaná diorámata, která doplňují dotykové obrazovky a film o proměně krajiny Českého lesa promítaný na plastickou mapu. Z čapího hnízda mohou návštěvníci zhlédnout celou expozici ptáčím pohledem. ►

Budova Domu přírody Českého lesa v Klenčí pod Čerchovem západně od Domažlic sloužila v minulosti jako poštovní stanice. Proto je celý objekt i dnes v povědomí občanů zapsán jako Stará pošta.

Zdejší poštovní stanice, ale také celnice a zájezdní hostinec je prvně historicky doložena už v roce 1612, kdy zde byl zmíněn poštmistr Linhart Haas. Na poštovní mapě z konce sedmnáctého století je uváděna pod číslem 38, přičemž pošt bylo 47. Posledními majiteli dědičné pošty pak byla rodina Šafránkových.

Další část expozice je věnována přírodě Českého lesa. Zde se zájemci dozvědí o různých fenoménech a vzácných lokalitách, o druzích rostlin a živočichů. A také o tom, jak o zdejší přírodní bohatství pečuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a Správa CHKO Český les.

Zvláštní prostor je věnován zaniklým vsím a železné oponě, a to opět z pohledu přírody – jak se postupně zmocnila několik desítek let neosídleného území.

Závěrečný film pak láká na výlet do Českého lesa.

Čestná cena v soutěži Stavba roku Plzeňského kraje

V loňském roce se Dům přírody Českého lesa rozrostl o multifunkční sál a parkoviště.

„Multifunkční sál byl potřeba, neboť v původních prostorách domu přírody nejsou dostatečné prostory

pro přednáškovou, výstavní a další činnost,“ přibližuje situaci Jan Bozděch, starosta Klenčí pod Čerchovem. „Nový sál disponuje i potřebnou audiovizuální technikou, technickým a sociálním zařízením, prvky pro instalaci výstav a pořádání vernisáží a podobně, zatímco úprava prostoru před domem přírody, respektive oprava parkoviště, byla potřeba z důvodu zajištění vhodného provozu především pro školní skupiny,“ doplňuje.

Multifunkční sál byl po rozsáhlé rekonstrukci interiéru vybudován v prostorách bývalých stájí. „Dvoupodlažní objekt s jedním nadzemním podlažím je klasifikován jako nemovitá kulturní památka. Zachovává charakteristické prvky, jako je dřevěný trámový strop a kamenné zdivo. Zásahy do historických konstrukcí budovy byly minimalizovány a exteriér zůstal – až na výměnu jednoho okna ze zadní stěny budovy – beze změn,“ popisuje úpravy, kterými prostor při rekonstrukci prošel, Jan Bozděch.

Projekt byl tak zdařilý, že získal čestnou cenu v soutěži Stavba roku Plzeňského kraje. Porota ocenila právě citlivou a povedenou rekonstrukci zejména vnitřních prostor budovy. V moderně pojatém interiéru byly citlivě zachovány a respektovány tradiční prvky, vše ve vyvážené symbióze. Objem budovy byl beze zbytku využit a dokáže nabídnout nečekaně komfortní dvouúrovňový prostor. „Důležitým aspektem je nalezení nové a potřebné náplně, neboť teprve ta dokáže vdechnout opravenému objektu nový život,“ připomíná. ●

► Další domy přírody

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Moderní interaktivní expozice a návštěvnická střediska v domech přírody poskytují nejen informace o dané lokalitě a přírodních hodnotách chráněných území v Česku, ale návštěvníci tu najdou i spoustu dalších tipů pro trávení volného času. Domy přírody nabízejí inspiraci, vědomosti, zážitky, naučné programy pro děti a dospělé i obchůdky s regionálními produkty.

Dům přírody Bílých Karpat je moderním návštěvnickým střediskem chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty, které bylo postaveno na břehu řeky Moravy v historickém centru Veselí nad Moravou.

Dům přírody Pálavy v Dolních Věstonicích návštěvníky ohromí pestrostí pálavské přírody. Poznají tu, jak lidé krajinu Pálavy po tisíciletí utvářeli, a objeví, jak výzkum, věda a zkušenosti místních obyvatel pomáhají chránit pálavskou přírodu. Uvědomí si, co Pálava znamená pro ně samotné a jak mohou také přispět k její ochraně.

Dům přírody Jizerských hor – ekocentrum Střelík Oldřichov v Hájích je návštěvnickým střediskem chráněné krajinné oblasti Jizerské hory. Leží severně od Liberce v poklidné obci Oldřichov, která je vstupní branou do Jizerských hor. V areálu se nachází přírodovědná expozice Jizerky všemi smysly, bývalá hrázdná zemědělská usedlost. V okolí areálu jsou louky, lesy a potok Jeřice plně využívané ve výukových programech.

Záchranná stanice a Dům přírody Poodří. Krajinu Poodří utvářely dva mocné živly: voda a člověk. Během staletí se člověk v nivě naučil hospodařit a naučil se i respektu k vodnímu živlu. Výsledkem soužití je harmonicky utvářená říční krajina charakteristická rozsáhlými loukami, rybníky a rozptýlenou zelení, ve které nacházejí domov a útočiště vzácné, ale i úplně běžné druhy rostlin a živočichů.

Dům přírody Českého krasu. Návštěvnické středisko Českého krasu u Koněpruských jeskyní leží v geologicky pozoruhodném území

národních přírodních památek Kotýz a Zlatý kůň nad velkolomem Čertovy schody.

Dům přírody Žďárských vrchů. Krajinu Žďárských vrchů člověk vymodeloval z podoby pralesního hvozdů do mozaiky lesů, luk a polí ozdobené lesknoucími se hladinami rybníků a osadami horáckých chalup. Je to krajina rašelinišť a mokřadů, kde pramení řeky, jejichž vody otečou do dvou různých moří, která inspirovala a inspiruje básníky, hudebníky i malíře.

Dům přírody Litovelského Pomoraví je unikátní galerií v přírodě v Horce nad Moravou. Stavby a instalace slouží jako místa setkání s přírodou i s dalšími lidmi a jsou otevřené pro prožitky návštěvníků. Místa v galerii navrhli známí čeští výtvarníci jako František Skála a Miloš Šejn. Přírodní galerie je přirozená vstupní brána do přírody Litovelského Pomoraví.

Dům přírody Moravského krasu se nachází v srdci Moravského krasu na Skalním mlýně – východisku pro návštěvu Punkevních jeskyní a světoznámé propasti Macocha. Je zde nově otevřená zážitková expozice o Moravském krasu. V ní se návštěvníci ponoří do devonského moře, vytvoří si krápníky a jeskyně, proletí se s netopýry, poznají zdejší lesy, stráně, květiny i zvířata.

Dům přírody Slavkovského lesa na Kladské přibližuje návštěvníkům přírodní i kulturní zajímavosti a cennosti chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. V interaktivní expozici se tu návštěvníci dozví kromě jiného i o minerálních pramenech a tajemných mořetách.

Foto: archiv SFŽP ČR

Dům přírody Třeboňsko s trvalou expozicí Krajina a lidé. Třeboňsko je krajina stříbrných rybníků, tajuplných blat, písčinych dun, hlubokých lesů, dubových alejí, malebných sídel a samot. Zdejší, vůbec první dům přírody leží v samém srdci krajiny dvojího nebe v historickém centru města Třeboně a návštěvníci se tu dozvědí například to, kde na Třeboňsku najdou Tři bratry, písčiny dny nebo třeba Dračici, která ryba má psí zubky či odkdy jsou v Třeboni lázně. Návštěvnické a informační centrum vzniklo roku 2023 v areálu loveckého zámku Tři Trubky u Strašic.

Dům přírody Hodonínské Dúbravy. Jedinečný prostor, který představuje krásu a důležitost přírodního bohatství této oblasti.

Dům přírody Českého ráje. Zdejší interaktivní expozice prostřednictvím smyslového vnímání představuje fenomény nejstarší chráněné krajinné oblasti Česka a tím probouzí úctu ke zdejší unikátní přírodě.

Dům přírody Blaníku stojí nedaleko Krasovic pod horou Velký Blaník. Představuje návštěvníkům přírodu CHKO Blaník a národního geoparku Kraj blanických rytířů i slavnou blanickou legendu o spícím vojsku. ●

► Den Českého lesa

Den Českého lesa, který proběhl v sobotu 4. října 2025 na Čerchově, byl o něco slavnostnější a atraktivnější než ty předchozí. **Chráněná krajinná oblast Český les si totiž připomínala dvacet let existence a v rámci oslav se na Čerchově veřejnosti otevřela horská chata.**

Foto: Josef Babor

Foto: Jana Hrdá

Foto: Václav Bystřický

„Den Českého lesa pořádá Agentura ochrany přírody a krajiny ČR ve spolupráci s partnery každý rok na jiném místě, aby se místním i turistům více představily jednotlivé lokality. V letošním, jubilejním roce, kdy se slaví dvacet let od založení chráněné krajinné oblasti na našem území, se přímo nabízelo přijít s něčím výjimečným. Proto jsme moc rádi, že se nakonec podařilo celý program připravit právě na Čerchově, naši nejvyšší a nejznámější hoře. Zvlášť když výročí má i čerchovská rozhledna Kurzova věž, od jejíhož otevření uběhlo v červenci 120 let,“ vysvětlila Lenka Křížková z Destinační společnosti Český les.

Mnoho milovníků Českého lesa se těšilo právě na novou chatu. „Horská chata s restaurací a jednoduchým ubytováním pro turisty, která vznikla na Čerchově přestavbou bývalé roty pohraničnicků, byla veřejnosti poprvé představena v rámci Dne Českého lesa v sobotu 4. října. Otevření objektu bylo součástí oslav dvacátého výročí vzniku chráněné krajinné oblasti Český les,“ uvedl mluvčí domazlické radnice Josef Babor. Jako zají-

mavost se ten den na Čerchově čepovalo výroční pivo s vůní Českého lesa od Městského pivovaru Domažlice.

Rekonstrukce vojenského objektu tu začala v létě 2024. V přízemí je restaurace laděná do přírodního stylu s dřevěným obložením a černými okenicemi a venkovní terasou, kuchyně, skladové prostory, sál pro hosty a sociální zařízení. V horním patře je ubytování pro zhruba jednu školní třídu. „Ubytování je možné buď v turistickém pokoji nebo v apartmánu s vlastním sociálním zařízením a kuchyňkou,“ upřesnil Josef Forst, ředitel Domazlických městských lesů. Objekt je vytápěn tepelným čerpadlem a dřevem.

„Předpokládáme, že ubytování budou využívat zejména školní výpravy, případně turistické či sportovní oddíly. Protože na Čerchově je omezený vjezd automobilů, je chata určena pěším návštěvníkům,“ konstatoval starosta Domažlic Stanislav Antoň. ●

ECHO

Domy přírody přivítaly na půl milionu návštěvníků

Program Dům přírody, který zahájila Agentura ochrany přírody a krajiny ČR v roce 2009, se rozvinul do rozsáhlého systému návštěvnických středisek a pokrývá již osmnáct chráněných krajinných oblastí a jednu národní přírodní památku a národní přírodní rezervaci. Vloni domy navštívilo kolem půl milionu lidí. Nejnavštěvovanějším je Dům přírody Moravského krasu a Dům přírody Litovelského Pomoraví. „Program Dům přírody jsme koncipovali podle modelu, který funguje i jinde ve světě. Představuje území nejrozličnějšího charakteru, aby bylo vidět, jak jsou příroda a krajina rozmanité. Domy přírody poskytují výukové a zážitkové programy především pro rodiny s dětmi, ale i ostatní skupiny,“ vysvětluje Lenka Šoltysová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Lesy ČR vytvořily na Tachovsku soustavu tůní

Revitalizaci dvou úseků na více než kilometr dlouhé části koryta Čankovského potoka v Třískolupech pod Přimdou na Tachovsku v Plzeňském kraji dokončily Lesy ČR. Vznikla soustava tůní a voda se teď snadno vsakuje do okolní nivy. Projekt za téměř 3,4 milionu korun podpořila dotace z Operačního programu Životní prostředí. Vodohospodář z Lesů ČR se v rámci podnikového programu Vracíme vodu lesu zaměřili na dva úseky Čankovského potoka oddělené malou soukromou nádrží. Ještě nedávno z nich odvádělo vodu do příkopů azbestocementové potrubí. Půda v okolí tak postupně vysychala. Potrubí odstranili a voda se teď plošně rozlévá do krajiny.

Praha 15 sleduje spotřebu energií v obecních budovách

Praha 15 podnikla důležitý krok k efektivnějšímu hospodaření s energiemi. Díky podpoře z fondů Evropské unie a Národního plánu obnovy zavedla v uplynulých měsících systematické sledování spotřeby a nákladů na energie ve školských objektech a budovách úřadu městské části. Hlavním cílem projektu je mít přesné a aktuální informace o spotřebě elektřiny, plynu a vody ve všech důležitých objektech, což umožní lépe plánovat úsporná opatření, snižovat provozní náklady a chránit životní prostředí. Průběžné sledování pomůže také rychle odhalit případné nevhodné chování nebo technické problémy.

Operační program Životní prostředí – VYHLÁŠENÉ

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
67	Průzkum kontaminace životního prostředí Projekty průzkumu rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení	29. 4. 2026	150 000 000 Kč
72	Ekologické zátěže Sanace nejzávažněji kontaminovaných lokalit	10. 11. 2026	1 700 000 000 Kč
73	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova stávajících přírodně blízkých vodních a vegetačních prvků. Určena je pro méně rozvinuté regiony	30. 6. 2026	400 000 000 Kč
79	Budování infrastruktury potravinových bank Podpora potravinových bank na celém území ČR	4. 1. 2027	200 000 000 Kč
83	Úprava lesních porostů směrem k přirozené struktuře a druhové skladbě za účelem posílení jejich stability	31. 3. 2026	150 000 000 Kč
84	Veřejná zeleň Revitalizace sídelní zeleně ve veřejném prostoru	30. 6. 2026	200 000 000 Kč
85	Zpracování studií a plánů Studie systému sídelní zeleně, územní studie krajiny a plány územního systému ekologické stability	20. 2. 2026	30 000 000 Kč
86	Zachytávání srážkových a šedých vod a jejich další využití Technologie pro akumulaci, úpravu a rozvod srážkových vod či šedých vod ve veřejných budovách	30. 4. 2026	700 000 000 Kč
88	Systémy předpovědi a varování před povodněmi a suchem Budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby zahrnující včasné výstrahy na celostátní úrovni	15. 5. 2026	110 000 000 Kč
89	Obnova stability svahů Stabilizace a sanace extrémních svahových nestabilit vzniklých v důsledku přírodních jevů	30. 1. 2026	150 000 000 Kč
90	Péče o významné části přírody a krajiny Péče o různé druhy přírodních stanovišť, například tůň, rašeliníště, prameniště, malé vodní nádrže, vodní toky a jejich nivy	30. 1. 2026	20 000 000 Kč
91	Péče o významné části přírody a krajiny Projekty péče přírodní stanoviště. Žadateli jsou resortní organizace MŽP	30. 1. 2026	100 000 000 Kč
92	Prevence škod způsobených šelmami a dravci Pomoc podnikajícím chovatelům hospodářských zvířat v režimu podpory de minimis, aby mohli zabezpečit svá stáda	31. 3. 2026	10 000 000 Kč
93	Prevence škod způsobených šelmami a dravci Týká se škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů. Pomoc chovatelům hospodářských zvířat, aby mohli zabezpečit svá stáda	31. 3. 2026	20 000 000 Kč
94	Záchrané stanice pro živočichy Modernizace záchraných stanic a center pro ohrožené druhy živočichů	26. 2. 2026	80 000 000 Kč
95	Systémy pro posuzování a vyhodnocení znečištění ovzduší Pořízení a modernizace systémů pro posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění ovzduší a systémů pro archivaci a zpracování jejich údajů	15. 5. 2026	500 000 000 Kč
96	Snížení energetické náročnosti/zvýšení účinnosti technologických procesů Pro vybrané méně rozvinuté regiony: Pardubický, Liberecký, Královéhradecký, Olomoucký a Zlínský kraj	30. 4. 2026	150 000 000 Kč
98	Systémy pro posuzování znečištění ovzduší Výstavba a obnova systémů pro sledování a hodnocení kvality ovzduší	28. 8. 2026	100 000 000 Kč
99	Modernizace vzdělávacích environmentálních center Investice do vzdělávacích environmentálních center zaměřených na změnu klimatu	18. 2. 2026	80 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – AOPK ČR

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
15	Podpora přizpůsobení se změně klimatu, prevence rizika katastrof a odolnosti vůči nim Podpora přírodně blízkých opatření v krajině a sídlech	30. 6. 2026	200 000 000 Kč
16	Posilování ochrany a zachování přírody, biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejceněnější části přírody a krajiny	30. 6. 2026	200 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – PLÁNOVANÉ

	Číslo výzvy a opatření	Zahájení příjmu	Alokace
101	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Výzva pro méně rozvinuté regiony se vztahuje na komplexní projekty	29. 4. 2026	750 000 000 Kč
102	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Výzva pro přechodové regiony se vztahuje na komplexní projekty.	29. 4. 2026	750 000 000 Kč
103	Obnovitelné zdroje energie pro veřejné budovy Zvýšení využití OZE ve veřejných budovách i v konečné spotřebě energie ve veřejné infrastruktuře	29. 4. 2026	200 000 000 Kč
104	Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech Tvorba a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků v krajině a sídlech	28. 1. 2026	330 000 000 Kč
105	Zachytávání srážkových a šedých vod a jejich další využití Budování technologií pro akumulaci, úpravu, a rozvod srážkových vod či šedých vod ve veřejných budovách	17. 6. 2026	200 000 000 Kč
106	Obnova stability svahů Stabilizace a sanace extrémních svahových nestabilit vzniklých v důsledku přírodních jevů	17. 6. 2026	100 000 000 Kč
107	Modernizace vzdělávacích environmentálních center Komplexní modernizace environmentálních center pro subjekty primárně veřejného sektoru	25. 3. 2026	130 000 000 Kč
108	Prevence a řízení antropogenních rizik Zkvalitnění monitoringu životního prostředí, zefektivnění kontrolních procesů a zdokonalení prevence	4. 3. 2026	60 000 000 Kč

Modernizační fond

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
RES+ 1/2025	Fotovoltaické elektrárny 10 kW – 5 MW s vlastní spotřebou Výstavba fotovoltaických elektráren do 5 MW k výrobě energie pro vlastní spotřebu	30. 1. 2026	3 000 000 000 Kč
RES+ 3/2025	Fotovoltaické elektrárny na veřejných budovách Instalace fotovoltaických elektráren na veřejných budovách	30. 1. 2026	1 000 000 000 Kč
RES+ 4/2025	Nové komunální a komunitní FVE na budovách, pozemcích a další infrastruktuře Sdružené komunální a komunitní projekty výstavby nových fotovoltaických elektráren s instalovaným výkonem do 1 MWp	30. 1. 2026	1 000 000 000 Kč
ELEGRID 1/2025	Modernizace a rozvoj elektrizační soustavy Navýšení kapacity elektrizační soustavy za účelem modernizace energetických systémů a zvýšení podílu OZE	29. 1. 2027	10 000 000 000 Kč
ENERGov 1/2025	Energetické úspory památkově chráněných budov Podpora úsporných opatření u památkově chráněných či architektonicky cenných budov veřejného sektoru	30. 4. 2026	500 000 000 Kč
KOMUNERG 1/2025	Rozvoj energetických společenství Podpora energetických společenství, které povedou k výrobě a maximálnímu využití obnovitelné elektřiny v místě jejího vzniku	31. 12. 2027	1 000 000 000 Kč
SMARTNET 1/2025	Modernizace veřejného osvětlení Komplexní obnova a modernizaci soustav veřejného osvětlení s cílem snížení konečné spotřeby energie	30. 9. 2026	500 000 000 Kč

SLEDUJTE SOCIÁLNÍ SÍŤ

STÁTNÍHO FONDU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR
A UŽ VÁM **NIC NEUNIKNE!**

X – denně nejnovější výzvy, novinky, akce a zprávy z oboru
LinkedIn – statistiky, krajská pracoviště, aktuální nabídky pracovních a služebních míst, zprávy a novinky
youtube.com – podrobné videonávody, spoty k zajímavým tématům, záznamy webinářů a další...
Instagram – akce, aktuality a úspěšné projekty

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Národní program Životní prostředí

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
NPO 1/2024	Energetická osvěta a dotační poradenství Zajištění poradenství a administrativní podpora pro žadatele v rámci NZÚ Light	30. 4. 2026	600 000 000 Kč
5/2024	Výkupy pozemků ve zvláště chráněných územích Zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma	31. 12. 2026	95 000 000 Kč
14/2024	Ochrana ozonové vrstvy a klimatického systému Snížení pravděpodobnosti vypouštění fluorovaných skleníkových plynů a látek poškozujících ozonovou vrstvu Země do ovzduší	31. 12. 2025	30 000 000 Kč
15/2024	Péče o krajinné prvky Péče o vybrané krajinné prvky evidované v LPIS jako ekologicky významné prvky	31. 3. 2026	100 000 000 Kč
3/2025	Čištění odpadních vod v krasových oblastech Zlepšení kvality povrchových a podzemních vod v krasových oblastech CHKO Český kras a CHKO Moravský kras	31. 12. 2026	200 000 000 Kč
4/2025	Odstranění stavebních materiálů s obsahem azbestu (pro zemědělce) Podpora ekologického odstraňování střešních krytin a krovů s obsahem azbestu u zemědělských objektů	1. 6. 2026	100 000 000 Kč
5/2025	Větrací systémy s rekuperací tepla Opatření eliminujících nadměrné koncentrace CO ₂ a teplotní diskomfort ve školských budovách	30. 6. 2026	100 000 000 Kč
6/2025	Domovní čistírny odpadních vod Soustavy DČOV do kapacity 50 EO v oblastech, kde není možnost připojení ke stokové síti zakončené ČOV	6. 1. 2027	300 000 000 Kč
9/2025	Národní park Křivoklátsko Zlepšení životního prostředí a kvality života občanů v obcích na území plánovaného národního parku	7. 1. 2026	100 000 000 Kč
10/2025	Zelená stuha Pro obce oceněné titulem „Zelená stuha“ a „Zelená stuha ČR“ v letech 2025–2027	3. 4. 2028	33 000 000 Kč
NPO 11/2025	Udržitelná městská doprava a mobilita Zvýšení počtu vozidel na alternativní pohon. Výzva je pro obce, kraje a další subjekty veřejné správy	30. 1. 2026	300 000 000 Kč
NPO 14/2025	Poradenství pro samosprávy – koncepční dokumenty v oblasti klimatu a energetiky (SECAP+) Zpracování klimaticko-energetických strategických a koncepčních dokumentů a akčních plánů	30. 4. 2026	150 000 000 Kč
NPO 16/2025	Základní poradenství – semináře Poskytování energetické osvěty a motivace vlastníků budov ke komplexním renovacím	30. 4. 2026	140 000 000 Kč
NPO 17/2025	Školení energetických poradců a manažerů Podpora energetického vzdělávání a zvyšování odborných kompetencí	30. 4. 2026	25 000 000 Kč
18/2025	Budování návštěvnické infrastruktury ve zvláště chráněných územích Budování návštěvnických středisek pro velkoplošná zvláště chráněná území vyhlášená v roce 2025	30. 4. 2026	200 000 000 Kč
19/2025	Přírodě blízká protipovodňová opatření a revitalizace vodních toků Protipovodňová opatření a revitalizace a renaturace vodních toků a niv	30. 9. 2026	3 000 000 000 Kč
20/2025	Přírodní zahrady Vznik a rozvoj přírodních zahrad v zázemí škol, které napomáhají výuce venku	19. 12. 2025	110 000 000 Kč
22/2025	Záchrané stanice Podpora zajištění vhodných podmínek pro péči o velké šelmy v záchranných stanicích	31. 3. 2026	35 000 000 Kč
23/2025	Likvidace vrtů Likvidace nepotřebných hydrogeologických vrtů, které představují riziko ohrožení životního prostředí	31. 12. 2029	50 000 000 Kč
25/2025	Čištění odpadních vod v krasových oblastech II. Výstavba a modernizace čistíren a kanalizací v obcích uvnitř nebo v okolí CHKO Český a Moravský kras	31. 12. 2027	1 000 000 000 Kč
26/2025	Recyklace textilu Zpracování, třídění a materiálové využití odpadního textilu	30. 6. 2027	80 000 000 Kč
NPO 27/2025	Vymezení akceleračních oblastí pro OZE Podpora krajů a obcí, které budou aktivně na svém území vymezovat akcelerační oblasti pro větrné a fotovoltaické elektrárny	30. 1. 2026	104 000 000 Kč

Operační program Spravedlivá transformace

Číslo výzvy a opatření		Ukončení příjmu	Alokace
KVK / 19	Řemeslné inkubátory Podpora vzniku řemeslných dílen	6. 1. 2026	50 000 000 Kč
ULK / 20		6. 1. 2026	300 000 000 Kč
MSK / 21		6. 1. 2026	200 000 000 Kč
KVK / 25	Obnova území – příroda a krajina Individuální projekty na obnovu přírody a krajiny	6. 1. 2026	60 000 000 Kč
ULK / 26		6. 1. 2026	250 000 000 Kč
MSK / 27		31. 3. 2026	225 000 000 Kč
KVK / 28	Obnova území – infrastruktura Výstavba a modernizace komunikací pro cyklisty, zpřístupnění lokalit s přírodní, kulturní nebo technickou hodnotou	6. 1. 2026	60 000 000 Kč
ULK / 29		6. 1. 2026	120 000 000 Kč
MSK / 30		6. 1. 2026	275 000 000 Kč
KVK / 31	Vzdělávání ve firmách Profesní vzdělávání a rekvalifikaci zaměstnanců ve firmách zasažených transformací	6. 1. 2026	60 000 000 Kč
ULK / 32		6. 1. 2026	500 000 000 Kč
MSK / 33		30. 6. 2026	360 000 000 Kč
Výzva I.	Úvěr transformace pro Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj Bezúročné úvěry Národní rozvojové banky na podporu investičních aktivit malých a středních podnikatelů	31. 12. 2026	3 370 000 000 Kč
MSK / 34	Obnova území – strategické brownfieldy Příprava projektové dokumentace a budování technické infrastruktury pro projekty tzv. strategických brownfieldů	31. 3. 2026	500 000 000 Kč
ULK / 58	Posílení sociální stability Výzva pro obce na podporu vzdělávání a zaměstnanosti mladých lidí	6. 1. 2026	400 000 000 Kč
KVK / 59		6. 1. 2026	150 000 000 Kč
KVK / 62	Zájmové vzdělávání a osvěta Vzdělávací a osvětové programy související s klimatickou změnou a možnosti adaptace regionu	31. 12. 2025	25 000 000 Kč
ULK / 63		31. 12. 2025	25 000 000 Kč
MSK / 64		31. 12. 2025	40 000 000 Kč
KVK / 78	Veřejné služby, kultura, sport, rekreace II	6. 1. 2026	120 000 000 Kč
ULK / 79		6. 1. 2026	450 000 000 Kč
MSK / 80		6. 1. 2026	200 000 000 Kč
KVK / 81	Budování výzkumných kapacit Podmínkou k žádosti o podporu je podání návrhu projektu přes SISTA a získání jejich kladného stanoviska.	6. 1. 2026	50 000 000 Kč
ULK / 82			200 000 000 Kč
KVK / 83	Podpora regionálního školství – rozšířená výzva Modernizace a budování vzdělávací infrastruktury ve školách	27. 2. 2026	200 000 000 Kč
ULK / 84			700 000 000 Kč
ULK / 85	Koncepce a příprava projektů II Individuální projekty s cílem obnovy území	30. 4. 2026	20 000 000 Kč
MSK / 86		30. 4. 2026	30 000 000 Kč
MSK / 88	Kulturní a kreativní centra Rozvoj kulturních a kreativních odvětví v regionu	6. 2. 2026	250 000 000 Kč
ULK / 89	Podpora oběhového hospodářství Třídění, dotřídňování, úprava a zpracování vybraných odpadů	31. 3. 2026	100 000 000 Kč
MSK / 90		31. 3. 2026	250 000 000 Kč
KVK / 91	Snižování energetické náročnosti veřejných budov Podporované jsou komplexní úspory	6. 1. 2026	100 000 000 Kč
ULK / 92		30. 6. 2026	400 000 000 Kč
MSK / 93		6. 1. 2026	125 000 000 Kč
KVK / 94	Snižování energetické náročnosti ve veřejné infrastruktuře Snížení energetické náročnosti gastro provozů, prádelen nebo dalších technologických zařízení	6. 1. 2026	50 000 000 Kč
ULK / 95		30. 6. 2026	200 000 000 Kč
MSK / 96		6. 1. 2026	75 000 000 Kč
KVK / 97	Navazující projektová příprava strategických projektů	30. 1. 2026	20 000 000 Kč
MSK / 98		30. 1. 2026	35 000 000 Kč
KVK / 99	Filmové vouchery Podpora výroby u hraných a dokumentárních filmů	31. 1. 2026	30 000 000 Kč
KVK / 100	Digitální inovace v oblasti záchranných a bezpečnostních složek Karlovarského kraje Vznik integrovaných digitálních center, digitálních platforem a nástrojů pro efektivní správu dat	31. 3. 2026	350 000 000 Kč
KVK / 103	Kulturní a kreativní centra – Karlovarský kraj Rozvoj kulturních a kreativních odvětví v regionu vytvořením technického zázemí a infrastruktury prostřednictvím rekonstrukcí stávajících objektů	31. 8. 2026	70 000 000 Kč

Foto: Město Ústí nad Labem

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Revitalizace Děhylovského potoka

Obnova rybníka spočívala v odbahnění a rekonstrukci spodní výpusti a přilehlého mokřadního biotopu. Podpořila se tak biodiverzita se zaměřením na uchování a zvyšování početnosti druhů.

Celkové způsobilé výdaje
36 206 125 Kč
Dotace z EU
36 206 125 Kč

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.1 – Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území
Název projektu: Revitalizace EVL Děhylovský potok – Štěpán
Kraj: Moravskoslezský
Okres: Opava
Příjemce podpory: Moravskoslezský kraj
Ukončení projektu: duben 2024

Foto: archiv SFŽP ČR

Lužec nad Cidlinou: Obnova zeleně

Obec revitalizovala dvě veřejně přístupné plochy zeleně, které leží uvnitř zastavěného území. Zelené plochy byly obnoveny a dosazeny, ošetřily se stromy a také se nové vysadily.

Celkové způsobilé výdaje
1 737 450 Kč
Dotace z EU
1 042 470 Kč

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.4 – Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech
Název projektu: Revitalizace zeleně v Lužci nad Cidlinou
Kraj: Královéhradecký
Okres: Hradec Králové
Příjemce podpory: obec Lužec nad Cidlinou
Ukončení projektu: prosinec 2023

Foto: archiv SFŽP ČR

NÁRODNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Praha 10: Přírodní zahrada MŠ

Úprava části stávající zahrady na přírodní klimatickou zahradu a následné zkvalitnění technického i didaktického zázemí pro výchovu dětí ve venkovním prostředí. Zahrada plní kromě funkce relaxační také funkci péstitelskou, ekologickou, klimatickou a výchovnou.

Celkové způsobilé výdaje
470 351 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
399 798 Kč

Podoblast podpory: 6.1.C – Rekonstrukce a vybavení center ekologické výchovy, učeben a jiných zařízení pro účely EVVO
Název projektu: Přírodní zahrada MŠ Chmelová
Kraj: Praha
Okres: Praha
Příjemce podpory: Mateřská škola, Praha 10, Chmelová
Ukončení projektu: červen 2024

Foto: archiv SFŽP ČR

Opatovice: Soustava DČOV

Realizace soustavy domovních čistíren odpadních vod do kapacity 50 EO má za cíl omezit znečištění povrchových a podzemních vod z komunálních zdrojů v místní části obce Opatovice I. Bylo vybudováno 46 domovních čistíren odpadních vod.

Celkové způsobilé výdaje
8 101 181 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
5 020 000 Kč

Podoblast podpory: 1.3.B – Domovní čistírny odpadních vod
Název projektu: Domovní čistírny odpadních vod v obci Opatovice I – soustava DČOV
Kraj: Středočeský
Okres: Kutná Hora
Příjemce podpory: obec Opatovice I
Ukončení projektu: červen 2023

OPERAČNÍ PROGRAM SPRÁVEDLIVÁ TRANSFORMACE

Bílina: Nový skatepark

Moderní skatepark vznikl na svažité louce mezi garážemi a paneláky v lokalitě sídliště Za Chlumem, kde už je v místě venkovní posilovna a parkourové hřiště.

Název projektu: Vybudování skateparku v lokalitě Sídliště Za Chlumem, Bílina

Kraj: Ústecký

Okres: Teplice

Příjemce podpory: město Bílina

Ukončení projektu: srpen 2025

Celkové způsobilé výdaje
20 690 194 Kč

Dotace z EU
17 069 410 Kč

Foto: město Bílina

Orlová: Opravené hřiště

Sportovní hřiště bylo doplněno o nové možnosti sportovního využití zaměřeného na atletiku a míčové hry. Sportovní areál je pravidelně využíván obyvateli města, dětmi a mládeží z nedalekých škol v rámci výuky, ale také návštěvníky města.

Název projektu: Veřejně přístupné hřiště u ZŠ U Kapličky

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Příjemce podpory: město Orlová

Ukončení projektu: červenec 2025

Celkové způsobilé výdaje
13 574 828 Kč

Dotace z EU
11 199 233 Kč

Foto: město Orlová

MODERNIZAČNÍ FOND

Rakovník: Fotovoltaika na bazénu a MŠ

Město Rakovník úspěšně dokončilo instalaci fotovoltaických elektráren na budově městského bazénu a mateřské školy. Obě elektrárny budou pokrývat část spotřeby elektřiny objektů a přispějí ke zlepšení energetické soběstačnosti města.

Název projektu: Instalace FVE na budovu bazénu a Mateřské školy V Parku

Kraj: Středočeský

Okres: Rakovník

Příjemce podpory: město Rakovník

Ukončení projektu: listopad 2025

Celkové způsobilé výdaje
9 582 206 Kč

Dotace z ModFondu
1 787 084 Kč

Foto: město Rakovník

Dobruška: Modernizace výroby

Stávající extraktory cukrovaru a lihovaru byly nahrazeny jedním novým věžovým extraktorem s podobným výkonem. Dochází ke snížení spotřeby energie a ke snížení produkce emisí.

Název projektu: Náhrada extraktoru RT extraktorem věžového vertikálního typu

Kraj: Středočeský

Okres: Mladá Boleslav

Příjemce podpory: Tereos TTD, a. s.

Předpokládané ukončení projektu: prosinec 2025

Celkové způsobilé výdaje
363 706 633 Kč

Dotace z ModFondu
127 297 321 Kč

Foto: archiv SFZP ČR

Foto: Shutterstock/Roberto Canu

► PRACÍ PAPÍRKY

Katie Mortramová strávila dlouhé roky tím, že testovala prací prostředky pro Good Housekeeping Institute. Ráno co ráno den za dnem naplnila několik praček prádlem a do příslušných přihrádek sypala prášek, nalávala gely a další tekuté prostředky, přímo do bubnů praček vkládala prací kapsle. Není toho mnoho, co by o pracích prostředcích nevěděla. **Posledním fenoménem praní jsou podle této odbornice prací papírky.**

Výrobci i prodejci pracích papírků slibují, že při praní s nimi dosáhneme podobných výsledků jako při praní s konvenčním pracím prostředkem i přesto, že to tak při prvním pohledu na titěrné proužky papíru nevypadá. Přesně tak ale fungují – prostě se ve vodě rozpustí a prádlo se v tom roztoku vyper.

Když před lety vstoupily na trh, měly poněkud rozporuplnou reputaci. Na jedné straně bylo nadšení z toho, jak jsou ekologické, na druhé straně zaznívala nespokojenost, že prádlo nevyperou pořádně. V tom se ale mnohé změnilo. K dostání jsou dnes nejen papírkové prací detergenty, ale také aviváže a další prostředky. Důvodů, proč vyměnit běžné prací prostředky za prací papírky, je podle Katie Mortramové hned několik.

Jsou šetrné k životnímu prostředí

Největší a nejhmotatelnější výhodou pracích papírků je bezpochyby to, že nemají negativní dopad na životní prostředí. Papírky váží mnohonásobně méně než jakékoliv práškové či tekuté prací prostředky. Padesát běžných pracích papírků, které při normálním použití vystačí na padesát vy-

prání, váží zhruba 200 gramů, zatímco typická lahev tekutého pracího prostředku se stejnou prací kapacitou váží kolem 1,5 kilogramu. To ve výsledku dělá obrovský rozdíl v množství uhlíkových emisí vzniklých při výrobě a přepravě.

Navíc co se týče obalů, v případě pracích papírků se jejich výrobci co nejvíce vyhýbají plastům. Někteří je dokonce vyřadili úplně a balí své výrobky do kartonu, který cíloví zákazníci mohou jednoduše recyklovat sami doma. Další ekologické výhody se liší podle výrobců: některé produkty jsou biologicky rozložitelné, některé veganské a jiné neobsahují vůbec žádné dráždivé chemikálie.

Je to s nimi stejně jednoduché jako s kapslemi

Nic proti kapslím – až na jejich cenu. Prací papírky mají stejnou výhodu: prostě se vloží do bubnu pračky a je to. A navíc jsou levněj-

V době, kdy hledáme trvale udržitelné možnosti v každém aspektu našich životů, se prací papírky objevily jako rozumná alternativa běžných práškových a tekutých pracích prostředků i gelových kapslí.

Prací papírky jsou šetrné nejen k životnímu prostředí, ale také k jemným praným materiálům, jako je hedvábí či vlna. Většina výrobců se u svých produktů vyhýbá použití agresivní chemie, zejména fosfátů a sulfátů, které by jemná vlákna během času poničila.

ší a také čistější. S pracími papírky nehrozí, že někde něco rozlijeme či vysypeme nebo že budeme každých pár týdnů čistit dávkovací přihrádky.

Cena se samozřejmě liší podle výrobce, ani prací papírky nemusí být vždy úplně levné. Pochopitelně se vždy vyplatí nakupovat ve větším balení.

Jednoduché je i jejich dávkování: jeden papírek, jedna pračka. Když je prádla méně, můžeme prát s polovinou papírku, když je naopak špinavější, můžeme dávku zvýšit tím, že přidáme další kus papírku nebo rovnou celý.

Nezabírají moc místa

Běžné prací prostředky zabírají ve srovnání s pracími papírky poměrně dost místa a to je další nesporné plus pro papírky. Balení pracích papírků je velikostí minimální a vejde se prakticky kamkoliv. Obzvlášť to pak oceníme na cestách. Není potom problém pořídit si i zásobu avivážních papírků. Ty můžeme při praní vložit do bubnu společně s pracími papírky a ony nám změkčí prádlo a krásně ho provoní. U některých výrobců je možné zakoupit vůni, která ještě zvýrazní a podtrhne tu, kterou prádlo získává už z pracích papírků.

Jsou ideální pro každodenní praní

Prací papírky se nehodí na praní příliš zašpiněného prádla, na to jsou stále ještě vhodnější práškové prací prostředky (i ty

Foto: Shutterstock/ Vershinin89

samozřejmě mohou být ekologické). Prací papírky jsou ale naprosto dostačující pro běžné, každodenní praní. Ty od osvědčených výrobců dobře odstraní většinu špíny a pro zachování barev i čisté bílé se doporučuje používat při praní i papírky na ochranu barev prádla.

Prací papírky bývají většinou dostupné v bio i nebio verzi, a tak si každý může vybrat podle svých potřeb, s ohledem na kožní alergie a citlivost pokožky. Některé se rozpuštějí už ve dvaceti stupních a jsou tak vhodné pro ruční praní i pro praní obzvlášť jemných materiálů.

Pravdou zůstává, že prací papírky dnes dostupné na trhu nemají ještě takovou sílu a razanci jako běžné prací prostředky, po kterých saháme, když potřebujeme vyprat něco opravdu hodně špinavého. Ale na běžné, každodenní praní jsou pro své nesporné výhody, a především nepopíratelnou šetrností vůči životnímu prostředí jednoznačně dobrou volbou. ●

ECHO

Fotovoltaika na obecních budovách

V Dolní Cerekvi na Jihlavsku dostávají obecní budovy vlastní fotovoltaické panely s bateriovými úložišti. Po chytrém osvětlení a solárních lampách přišla na řadu další etapa. Panely budou instalovány na základní škole, mateřské škole, knihovně, městském úřadě a na budově bývalé České pojišťovny. Od fotovoltaiky si obec slibuje výrazné úspory. Díky bateriovým úložištím budou moci vyrobenou elektřinu distribuovat v čase, například i do veřejného osvětlení. Na projekt získala obec dotaci z Modernizačního fondu.

Cestující se svezli bateriovými vlaky

Bateriovými vlaky se na zkoušku mohli v polovině listopadu svézt cestující v Ústeckém kraji. Vypraveny byly k desátému výročí založení integrovaného dopravního systému Doprava Ústeckého kraje. Podle kraje si v bateriových vozech cestující užijí vyšší komfort cestování. Jsou tišší než ty současné a díky lepším adhezním vlastnostem umožní i nepatrné zkrácení jízdních dob. Kraj má příslibnou evropskou dotaci z Modernizačního fondu na pořízení bateriových vlaků. Nasazeny budou trvale nejpozději v roce 2031, uvádí Ústecký kraj. Ústecký kraj chystá nasazení čtyř jednotek BEMU110 na Švestkové dráze a dvanáct jednotek BEMU110 na Středohorské železnici.

Škola ukázala trenážer plnicí vodíkové stanice

V listopadu 2025 proběhlo na střední škole ESOZ v Chomutově setkání u příležitosti představení nového trenážeru plnicí vodíkové stanice, který byl pořízen z prostředků Operačního programu Spravedlivá transformace. Nový trenážer, vytvořený jako didaktická pomůcka pro výuku vodíkových technologií, umožní žákům osvojit si klíčové praktické dovednosti spojené s obsluhou vodíkových plnicích stanic v bezpečném, školním prostředí. Model je postaven z reálných komponent H2 stanic a věrně simuluje jejich technické parametry, což výrazně posílí připravenost žáků na moderní profese v energetice a dopravě. Součástí programu bylo také představení dosavadních výstupů projektů EHTA a EHTA2, které se zaměřují na vzdělávání v oblasti vodíkových technologií.

EcoHaus – prací papírky v Česku

O tom, že ke kvalitnímu praní stačí jeden produkt, ví své i zakladatelka společnosti EcoHaus Petra Doubková. „Kdyby s papírky pral každý v naší zemi, společně bychom ušetřili 8 tisíc tun plastového odpadu za rok,“ připomíná ráda. A to je dost pádný argument.

Rychle, šetrně a s radostí, to je heslo, kterému EcoHaus dostává. Právem jsou hrdí na to, že umožňují lidem praní způsobem, který světlo světa spatřil před čtyřmi lety coby studentský projekt.

Jich prací papírky jsou 100% biologicky rozložitelné. Neobsahují zbytečný výplňový materiál, jako je například voda, které je v pracím gelu až 90 %, a tudíž významně šetří

přírodní zdroje. Prací papírky EcoHaus jsou o 98 % lehčí a menší než klasické prací prášky, a tak při jejich transportu nevzniká tolik emisí jako při dopravě pracích gelů a prášků.

Perou i v nízkých teplotách a vyperou i při rychlém režimu. Díky tomu snižují náklady vynaložené na energie při praní prádla až o 60 %.

„Vyladit papírek tak, aby obsahoval jen opravdu potřebné látky, byl šetrný k přírodě, ale také k pokožce atopiků, k tomu vyprat nečistoty, a ještě hezky voněl, to byla věda,“ zaznívá z EcoHaus. To se jim podařilo a teď si plní další, podle vlastních slov skromné cíle. „Chceme změnit svět a zlepšit ekologický dopad.“ Těšíme se na to s nimi.

JAK PŘESTĚHOVAT VESNICI?

Foto: Shutterstock / Danny Kronstrom

Jak přestěhovat vesnici? Nezvyklou a pro mnohé nepříjemnou otázku řeší obyvatelé Miquelonu, poslední francouzské vesnice na severoamerickém kontinentě.

Hladina světového oceánu stoupá a horní hranice přílivu je i tady, na souostroví Saint-Pierre a Miquelon, rok od roku vyšší. Avšak s plánem na přestěhování historické osady o kus dál do vyšších poloh ne všichni její obyvatelé souhlasí.

„Není odtud špatný výhled,“ říká starosta Miquelonu Frank Detcheverry o vyvýšenině, která se zvedá z ostrova do výšky 40 metrů nad mořem. Měla by se stát novým domovem obyvatel původní osady, které hrozí kvůli klimatickým změnám postupné zaplavení. Leží sice jen pár set metrů odsud, ale pouhé dva metry nad současnou mořskou hladinou.

Přestěhovat tuhle vesnici není vůbec jednoduchý úkol. Svůj domov všichni milují. Domy ani auta se tu nezamýkají, na ulici se zdraví každý s každým.

V roce 2014 dopadla na tohle idylické místo k životu realita jako krutá rána osudu. Souostroví vůbec poprvé navštívila francouzská hlava státu François Hollande. A rovnou se stal poslem nemilosrdných zpráv. Zhruba

600 obyvatel osady si tehdy v šoku vyslechlo, že do konce století se očekává vzestup hladiny oceánu o celý jeden metr, a všichni věděli, co to znamená: nebude trvat dlouho a Miquelon zmizí pod vodou.

V důsledku toho se vesnice okamžitě ocitla v preventivním programu na předcházení rizik. Kromě jiného to obnáší bezvýhradný zákaz veškeré nové výstavby.

Osada v souostroví Saint-Pierre a Miquelon, ležícím jižně od Newfoundlandu, je poslední francouzskou državou na půdě Severní Ameriky. Kvůli stoupající hladině oceánu hrozí některým jejím částem zaplavení a bude nutné je v následujících letech přestěhovat.

Od oznámení Françoise Hollanda, že vesnici bude nutné přestěhovat, uplynulo osm let. Teprve poté, co souostroví těsně minul hurikán Fiona, začala místní vláda aktivně připravovat půdu pro nevyhnutelný přesun.

Nejprve to byl šok

Pro všechny ve vesnici to byl šok. „Pro vesnici takovéto velikosti to znamená nemít žádnou budoucnost,“ říká Xénia Philippenková, geografka z Université du Littoral Côte d'Opale, která se relokací Miquelonu začala zabývat bezprostředně po Hollandovu oznámení.

Všimla si, jak se postoj místních k přestěhování vesnice změnil po dvou velkých bouřích, které tu během několika měsíců krátce po sobě udeřily. Před nimi byl postoj lidí takový, že když nemohou stavět, budou se muset přestěhovat, ale že se stěhovat nechťejí. Když ale po bouřích přijela Xénia Philippenková zpět, všechno bylo jinak. Bouře vesnici nešetřily. Zaplavily domy a poničily majetek. Vypadalo to, že lidé začínají přijímat, že se budou muset přestěhovat, a začali po svých zastupitelích požadovat, aby přišli s konkrétním plánem.

Trvalo to ale až do roku 2022, kdy místní vláda v čele s Frankem Detcheverrym začala skutečně řešit, jak vesnici přestěhovat. „Výjednali jsme s vládou, že nám dají tři roky na to, abychom si postavili nové domovy. A tak na tom pracujeme, krůček po krůčku,“ popisuje Frank Detcheverry.

Jakmile se přesun uskuteční, získá Miquelon nezáviděníhodný titul „první francouzská vesnice přestěhovaná kvůli klimatické krizi“. Francouzská vláda prostřednictvím bezprecedentního využití Barnierova fondu do projektu investuje veřejné finance, za něž

od francouzských obyvatel Miquelonu vykupuje domy, jež jsou bezprostředně ohroženy klimatickou krizí. „Když vláda koupí váš dům, musíte se obvykle okamžitě vystěhovat. My jsme ale, protože jsme se s vládou domluvili na té tříleté lhůtě, dostali více času. Zoládáme tak přestěhovat sedm osm domů každý rok.“

Stěhování je prozatím dobrovolné, s první padesátkou lidí, kteří na dohodu přistoupili. Na začátku letošního roku prvních devět z nich obdrželo stavební povolení na novém, vyvýšeném pozemku. V tu dobu se začalo pracovat na protažení obecních vodovodních a elektrických přípojek na budoucí stavební pozemky.

Cílem Miquelonu je, aby obě místa, původní i nové, zůstala propojena, a to nejen mostem, který je spojuje. Protože většina obyvatel zůstane na původním místě obce, zůstane tam i radnice, škola a další veřejné budovy. V nové vesnici naopak vznikne úkryt sloužící jako útočiště před bouří.

Jedním z pionýrů, stěhujících se na nové místo, je i Philippe Detcheverry, státní úředník na penzi. Jako většina lidí v Miquelonu i on svůj domov postavil vlastníma rukama před čtyřiceti lety. Vzdát se ho bylo přesto jednodušší, než se domníval. S manželkou dům už několikrát opravovali po ničivých záplavách, a tak přestěhování vnímali spíše jako příležitost. Teď se zabývá plány na stavbu nového domu. „Se zákazem nové výstavby a s tím, že jsme ztratili jistotu, že jsme dostatečně ochráněni před mořem i před bouřemi, které jsou čím dál tím ničivější a častější, jsme si museli přiznat, že náš dům tady na tom místě už nemá příliš velkou hodnotu,“ říká. Přiznává ale, že se některými přáteli na tohle téma mluvit nemůže. „Když přijedete do Miquelonu, čtíte tu jeho historii, jeho duši. Jak tu duši chcete přestěhovat?“ zaznívá ze strany skeptiků. Debaty s nimi většinou končí hádkou. Jeho slova potvrzuje starosta Frank Detcheverry. „Miquelon je malé místo, všichni jsme tu víceméně bratřenci a sestřenice, známe se. O to těžší je tu pak takový projekt realizovat.“

Jiní ale vnímají přestěhování, stejně jako Philippe Detcheverry, také jako investici. „Je to něco, co tu – na rozdíl od domů, které za nějakou dobu zatopí voda – zanecháme pro své děti,“ uzavírá.

Ať tak či tak, obyvatelům pobřežní linie v Miquelonu nakonec nic jiného než přestěhovat se na vyšší místo nezbyde, neboť jejich původní domy časem zaplaví vzdouvající se oceán. Během pár let se tak Miquelon nejspíš opravdu stane první vesnicí na světě, která se přestěhovala kvůli prohlubující se klimatické krizi. ●

ECHO

Habartov zahájil rekonstrukci městského úřadu

Stará budova z šedesátých let minulého století se promění v moderní centrum služeb. Habartov na Sokolovsku na něj získal finanční podporu z Operačního programu Spravedlivá transformace. Současná budova, postavená na přelomu šedesátých a sedmdesátých let minulého století, je podle vedení města již dlouho ve velmi špatném technickém stavu. Cílem je vytvořit moderní, energeticky úsporný a funkční objekt, který bude sloužit nejen městskému úřadu, ale i široké veřejnosti. Po dokončení rekonstrukce tam najdou své zázemí městský úřad, Policie České republiky, Česká pošta, ale také ordinace praktického lékaře, pediatra, zubních lékařů a veterináře.

Rybník Sykovec se dočká revitalizace

Na začátku listopadu začala dlouho plánovaná obnova rybníka Sykovec u Nového Města na Moravě. Práce by měly být dokončeny v říjnu příštího roku a rybník se dočká komplexní revitalizace. V létě zůstane prázdný a koupání se návštěvníci nedočkají. Celková investice dosahuje 43,3 milionu korun, z toho 37,24 milionu korun pokryje dotace z Národního programu Životní prostředí. Největší akcí za poslední desetiletí odstartovalo budování malých tůní, do nichž se budou moci dočasně přestěhovat vodní živočichové z rybníka. Práce budou pokračovat kácením náletových dřevin kolem vodní plochy, aby bylo možné obnovit břehy a pustit se do odbahnění a odvozu sedimentu.

Praha 10 zaregistrovala energetické společenství

Městská část Praha 10 oznámila úspěšnou registraci Energetického společenství pro MČ Praha 10, z. s. Energetické společenství bude fungovat jako platforma, která umožní koordinovaně vyrábět, spotřebovávat a sdílet elektřinu, zejména z fotovoltaických elektráren instalovaných na objektech v majetku MČ Praha 10. Energetické společenství je platformou, která umožňuje legální a efektivní sdílení elektřiny mezi členy spolku, čímž se snižují náklady na energie, zvyšuje energetická soběstačnost a přispívá ke snižování emisí. Projekt získal dotační podporu z Národního plánu obnovy.

Miquelon a oceán

Oceán je v Miquelonu všudypřítomný. Je vidět vlastně z jakéhokoliv místa na ostrově a definuje tu život v každém jeho aspektu. Jeho pohyby určují, zda loď může dovézt zásoby nebo jestli je možné dopravit se k lékaři na Saint-Pierre. A hojnost, která z něj pocházela, byla tím, za čím sem lidé kdysi přišli.

Mnozí zdejší obyvatelé jsou potomky Akadijců, francouzských osadníků, kteří v sedmnáctém a osmnáctém století založili francouzskou kolonii Acadia v dnešní Kanadě. Dnes žijí především v kanadských provinciích Nové Skotsko, Nový Brunšvik a Ostrov prince Edwarda a udržují si jedinečnou francouzsky mluvící katolickou kulturu. Několikrát odsud byli vyhnáni britskými kolonisty. Pokaždé se ale vrátili. Stěhování tedy mají tak nějak v krvi.

PF 2026

Přejeme vám příjemné prožití
vánočních svátků.

Ať vám vzácné okamžiky,
splněná přání a malé radosti
zazáří mezi všedními dny
i v roce 2026.

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Pozvánky

WEBINÁŘ

Poradenství pro obce (SECAP+, Pakt starostů) – k dotační výzvě NPŽP č. 14/2025

11. prosince 2025 (10:00–11:30) / online – přes platformu
MS Teams

Webinář je určen pro žadatele o finanční podporu z dotační výzvy
NPŽP č. 14/2025: Poradenství pro samosprávy – koncepční dokumenty
v oblasti klimatu a energetiky (SECAP+). Jeho cílem je seznámit žadatele
s možností čerpat finanční podporu na zpracování Akčního plánu pro
udržitelnou energii a klima (SECAP+), praktickými radami pro úspěšné
podání žádosti a obsahem a způsobem zpracování dokumentu SECAP+.

Oprávněnými žadateli pro tuto výzvu jsou obce s rozšířenou působ-
ností, městské části a hl. město Praha, dobrovolné svazky obcí, spole-
čenství obcí, územní samosprávné celky jako pověření zástupce volné-
ho společenství obcí bez právní subjektivity a místní akční skupiny.
Malé obce mohou žádat jen prostřednictvím uvedených spolků,
na webináři jsou však také vítány. K účasti je třeba se zaregistrovat,
odkaz najdete na webu Ministerstva životního prostředí. Registrovaní
následně obdrží odkaz pro online připojení.

VELETRHY

Infotherma 2026

19.–22. ledna 2026 / Výstaviště Černá louka, Ostrava

Výstava Infotherma je místem, kde se setkávají přední výrobci, pro-
dejci, montážní i servisní firmy a odborná veřejnost s cílem představit
navštěvníkům výstavy novinky a směry, kam se ubírá moderní vytápění
a stavby spojené s ekonomickým bydlením. Infotherma je věnována
vytápění, úsporám energií a smysluplnému využívání obnovitelných
zdrojů v malých a středních objektech. V Ostravě nebude chybět
společný stánek Státního fondu životního prostředí ČR a Ministerstva
životního prostředí, kde vám naši odborníci poradí, jak získat peníze
z dotačních programů na energetické úspory.

FOR PASIV 2026

12.–14. února 2026 / PVA EXPO Praha

Veletrh FOR PASIV 2026 představí na jednom místě nejnovější trendy
v oblasti nízkoenergetického bydlení a pasivních a nulových domů
a nabídne návštěvníkům kompletní přehled o technologiích, materiá-
lech i možnostech státních dotací. O těch vás budou rádi informovat
odborníci na našem stánku SFŽP ČR.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Spolufinancováno Evropskou unií
Systém pro obchodování s emisemi
Modernizační fond

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí |
ročník 18 | číslo 12 | prosinec 2025 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 |
kontakt na redakci: priorit@sfzp.gov.cz | **objednávky:** priorit@sfzp.gov.cz, sfzp.gov.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová;
grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** archiv SFŽP ČR | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. |
Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytřídění recyklovatelného obalu i časopisu.